

Statistiska Centralbyrån

U/STM

Per Sandgren

1993-12-20

KVALITETEN I STATISTIK PÅ ADMINISTRATIVT INSAMLADE DATA

En översikt av metodstudier under 15 år

INLEDNING

TILL

Kvaliteten i statistik på administrativt insamlade data : en översikt av metodstudier under 15 år / Statistiska centralbyrån – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1993.

Kvaliteten i statistik på administrativt insamlade data : en översikt av metodstudier under 15 år.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2016.

urn:nbn:se:scb-metod-USTM-1993-01

Statistiska Centralbyrån

U/STM

Per Sandgren

1993-12-20

KVALITETEN I STATISTIK PÅ ADMINISTRATIVT INSAMLADE DATA

En översikt av metodstudier under 15 år

Statistiska Centralbyrån

U/STM

Per Sandgren

1993-12-20

KVALITETEN I STATISTIK PÅ ADMINISTRATIVT INSAMLADE DATA

En översikt av metodstudier under 15 år

Förord

Trots att merparten av all statistik, som produceras, är baserad på administrativt insamlade uppgifter vet man mycket mindre om noggrannheten hos denna än om noggrannheten hos statistik baserad på egeninsamlat material. För att få en överblick av gjorda kvalitetsstudier inom området administrativa data, belysa kunskapsläget och kartlägga behovet av förbättringar planerades denna rapport. Inriktningen har varit på statistikens noggrannhet, men ett par studier av relevans och tillgänglighet har tagits med varför man på ett par ställen i texten översiktligt hänvisar till statistikens kvalitet. Denna rapport är resultatet av ett tre månaders praktikarbete vid U/STM under hösten 93.

Genom att många SCBare varit hjälpsamma med att skaffa fram dokumentation och även tagit sig tid för att lämna muntliga synpunkter har den gått att genomföra under denna relativt korta tid. Trots den utförliga referenslistan vågar vi ännu inte hävda att översikten är helt komplett. Kompletterande material och synpunkter tas gärna emot av Anders Wallgren och Håkan L Lindström U/STM/Ö, som varit handledare för arbetet.

Örebro 1993-12-20

Håkan L Lindström, U/STM

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
1. Inledning	1
2. Syfte	1
3. Metod	1
4. Avgränsning	2
5. Begrepp	3
6. Sammanfattning	3
7. Kommentarer	8
8. Referenslista	9
8.1 Följande personer har bidragit med att ta fram dokument och annan information	9
8.2 Skriftserier	10
8.3 Statistiska meddelanden	10
8.4 Produkthandböcker	11
8.5 Kvalitetsstudier	12
8.6 Övriga skrifter som ingår i översikten	14
8.7 Skrifter som i någon form behandlar ämnet "Kvalitet i administrativa data"	16
8.8 Genomgångna skrifter som ej använts i översikten	16
Bilagor:	Bil.
1. Översikt	1
1.1 Principer för genomgång och presentation	1
1.2 Individstatistik	2

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Bil.
1.2.1 Kriminal- och Rättsstatistik	2
1.2.2 Socialtjänststatistik	4
1.2.3 Hälso- och sjukvårdsstatistik	6
1.2.4 Kulturstatistik	9
1.2.5 Trafiksäkerhetsstatistik	9
1.2.6 Befolkningsstatistik	11
1.2.7 Ekonomisk fördelningspolitik	12
1.2.8 Demografi med barn och familj	13
 1.3 Företagsstatistik	 14
1.3.1 Servicenäringar	14
1.3.2 Företagsregistret	16
1.3.3 Konjunkturstatistik	17
1.3.4 Industristatistik	18
1.3.5 Energi- och Prisstatistik	20
 1.4 Areell statistik	 20
1.4.1 Lantbruksstatistik	21
1.4.2 Naturresursstatistik	23
1.4.3 Miljöstatistik	24
1.4.4 Bostads- och fastighetsstatistik	25
 1.5 Arbetsmarknads- och Utbildningsstatistik	 27
1.5.1 Skolstatistik	27
1.5.2 Högskolestatistik	29
1.5.3 Regional arbetsmarknadsstatistik	30
1.5.4 Löne- och sysselsättningspolitik, privat	33
1.5.5 Löne- och sysselsättningspolitik, offentlig	35
1.5.6 Arbetsmiljöstatistik	37

1. Inledning

En stor del av den statistik som produceras av SCB grundar sig på administrativt insamlade uppgifter. Denna insamling kan t ex bestå av blanketter från polisstationerna till Trafikolycksstatistiken, uppgifter om socialbidrag från kommunerna till Socialtjänststatistiken, via enkät eller i form av data från olika "lokala" register.

Tendensen är att allt mer av SCBs statistik grundar sig på administrativt insamlade data. Ett typexempel är SCB-produkter som använder data från verkets egna register som i sin tur grundar sig på administrativt insamlat material. Ett sådant här förfarande kan bl a medföra att man inte alltid får exakt den information som eftersöks. Orsaker till att sådana här metoder används är bl a att det är billigare och enklare än att göra stickprovsundersökningar.

Viktiga frågor i detta sammanhang är vilken kvalitet de administrativt insamlade uppgifterna håller. Hur tillförlitliga är uppgifterna? Hur väl "anpassade" till SCBs statistikproduktion är de data som samlas in?

Anledningen till den här översikten är att få en uppfattning om i vilken omfattning det har gjorts kvalitetsstudier och vilka erfarenheter som finns vid SCB med avseende på kvalitet i administrativt insamlade data.

Översikten utgår i mångt och mycket, vad gäller indelningar och definitioner, från projektet "Kvalitet i Administrativa data" (KVADD) som genomförs av avdelningen Välfärd- och Socialstatistik vid SCB.

2. Syfte

Arbetet skall visa i vilken omfattning det gjorts kvalitetsstudier med avseende på statistik som bygger på administrativt insamlade uppgifter. Arbetet skall också sammanställa erfarenheter och kunskaper som finns på SCB vid användning av administrativa data för statistikproduktion.

3. Metod

Metoden som använts vid den här översikten är att en genomgång gjorts av befintlig litteratur på SCB. Materialet har samlats in genom att rådfråga ute på de olika programmen samt genom att söka bland litteraturen på SCBs olika bibliotek. Visst material har inhämtats från externa institutioner och myndigheter.

Arbetsordningen har varit följande för respektive program:

- * Sökt i produkt- och projektbeskrivningarna vilka produkter som använder sig av administrativt insamlade uppgifter.

- * Synat de skrifter som presenterar och redovisar de olika produkterna. Oftast i form av statistiska meddelanden. Främst är det kvalitetsavsnitten som granskats.
- * Kontakt med programansvarig för att få tips om produkthandböcker samt om det gjorts några kvalitetsstudier kring de aktuella produkterna.
- * Ev ytterligare kontakter med personer som har tips, erfarenheter om produkterna, gjorda studier mm.
- * Sammanställning av den information och det material som samlats in.

Översikten är gjord utifrån den gamla organisationen. Eftersom all dokumentation vid SCB är enligt den gamla organisationen föll det sig naturligt att dela upp översikten på avdelningarna Individ-, Företags-, Areell- samt Arbetsmarknads- och utbildningsstatistik.

4. Avgränsning

Det föreligger en svårighet i att avgränsa en sådan här typ av översikt. I princip kan man säga att all statistik, i någon mån, grundar sig på administrativa data. Administrativa data kan, förutom ordinär användning, exempelvis användas som hjälpinformation eller som hjälp vid stratifiering i olika undersökningar. Utgångspunkter för den här sammanställningen har varit skrifterna "Produkt- och projektbeskrivningar 1990/91 och 1992/93". De produkter som valts ut för att ingå i översikten beskrivs på följande sätt i nämnda skrifter:

- * "Huvudsaklig metod för uppgiftsinsamling är antingen externa- och/eller interna register samt annan metod. Annan metod kan t ex vara utnyttjande av årsredovisningar/deklarationer eller kopior av olika slag".
- * "Produkter med postenkät som huvudsaklig insamlingsmetod ingår till viss del. De produkter som ingår införskaffar sina uppgifter från diverse institutioner, myndigheter samt företag. Undersökningens uppläggning är i dessa fall huvudsakligen totalundersökning".

De produkter som ingår i översikten använder uppgifter som primärt har registrerats för administrativ användning av olika myndigheter, organisationer eller företag. Uppgifterna har sedan levererats till SCB som sekundärt använder administrativt insamlade data för statistikproduktion

Tiden för arbetet, tre månader, ger inte utrymme för någon fullständig genomgång. Glömska och bristande dokumentation på de olika programmen kan också påverka fullständigheten. Man kan därför inte utesluta möjligheten att ytterligare rapporter har gjorts men som inte framkommit vid arbetet med den här översikten.

Översikten bygger på de tekniska rapporter, metodstudier mm som finns dokumenterade i de skriftsamlingar som redovisas i kapitel 8.1. Därutöver har ett mindre antal studier införskaffats via kontakter med de olika programmen.

Översikten gör inte anspråk på att innefatta samtliga produkter som använder sig av administrativt insamlade uppgifter. Exempel på produkter som inte ingår är nya

produkter som finns med i produkt och projektbeskrivningen men som ännu inte publicerats.

De kvalitetsstudier som ingår i sammanställningen är från år 1980, med viss marginal, och framåt.

5. Begrepp

På flera ställen i efterföljande översikt används begreppet *record* och *administrative record*. Följande definition av begreppet *administrative record* har gjorts av American Statistical Association Ad Hoc Committee on privacy and Confidentiality:

"An administrative record is collected and maintained for the purposes of taking action on or controlling actions of an individual person or other entity. The actions include such functions as licensing, registration, inspection, insuring, training, regulating, servicing, diagnosing, treating, charging, paying or conveying other benefits or penalties." (US Department of the Treasury, 1984)

"An administrative record is a piece of information (document) related to an individual person, establishment or other entity. Physically, the administrative record is a document stored in a file or, more common, on electronic media. An administrative register is a set of administrative records organised in a systematic manner. We allow the register to be anything from a big national computerised register to small local registers of records on paper in "oldfashioned" office files."

En acceptabel men inte fullständig översättning av begreppet *record* är ordet post i ett sammanhang av datahantering.

Begreppet *kvalitet* står i det här sammanhanget för *relevans*, *noggrannhet* samt *tillgänglighet*. I de kvalitetsstudier som ingår i översikten är det nästan uteslutande noggrannhetsstudier som avses. I noggrannhet inräknas täckning, urval, bortfall, bearbetning och estimation. Någon enstaka studie behandlar jämförbarhet som hör till kategorin relevans. Någon studie behandlar snabbheten som hör till kategorin tillgänglighet.

6. Sammanfattning

Denna skrift är en översikt över kvalitetsstudier som har gjorts på produkter som använder sig av administrativt insamlade uppgifter i någon form. Arbetet skall visa i vilken omfattning det gjorts kvalitetsstudier samt sammanställa erfarenheter och kunskaper som finns på SCB vid användning av administrativa data för statistikproduktion.

Översikten delas upp på de "gamla" avdelningarna, Individ-, Företags-, Areell- samt Arbetsmarknads- och utbildningsstatistik. Totalt är det 141 produkter som ses över, uppdelat på 23 olika program.

Tillvägagångssättet för översikten har varit att ta reda på vilka produkter som använder sig av administrativt insamlade uppgifter, synat vilka kvalitetsdeklarationer som finns för produkterna, kontaktat respektive program för att fånga in de noggrannhetsstudier som gjorts. Sist har en sammanställning gjorts av den information och det material som samlats in.

Översikten visar bl a att:

- * Av 141 granskade produkter så har det gjorts 37 kvalitetsstudier som utarbetats på något av de fem olika tillvägagångssätt som beskrivs i bilaga 1.1.

- * I genomsnitt har det gjorts ca en kvalitetsstudie på var fjärde produkt under de senaste femton åren, totalt. Inom Individstatistiken har det gjorts i genomsnitt en kvalitetsstudie på mindre än varannan produkt under de senaste femton åren. För företagsstatistiken är motsvarande siffra en kvalitetsstudie på ca var tionde produkt under de senaste femton åren.

Individstatistiken står för ungefär hälften av de gjorda kvalitetsstudierna. Inom företagsstatistiken och areell statistik har det gjorts fyra kvalitetsstudier, vardera. (Se diagram 2)

Flest kvalitetsstudier har gjorts inom programmen Trafikolycksstatistik (4), Socialtjänststatistik (4) samt Hälso- och sjukvårdsstatistik (5). På programmen Kulturstatistik, Demografi med barn och familj, Servicenärings-, Befolkningsstatistik samt Naturresursstatistik har det inte gjorts några noggrannhetsstudier, på de produkter som ingår i översikten, enligt de metoder som beskrivs i Bilaga 1.1.

- * Mätkvalitets- och täckningsstudier är de vanligast förekommande studierna. En jämförbarhetsstudie över tiden förekommer i översikten. (Se diagram 1)
Vad gäller kvalitetsstudier med avseende på täckning så har det gjorts sju studier inom individstatistiken och fem inom arbetsmarknadsstatistiken. För Areell statistik och Företagsstatistik har det inte gjorts några täckningsstudier.

Av kvalitetsstudierna som hamnat i kolumnen *övrigt* är det fyra studier som handlar om granskning, två studier synar kodningen samt en studie handlar om hur definitionsskillnader skapar relevansproblem mellan olika undersökningar. Fem av dessa sju studierna har gjorts inom individstatistiken.

- * 26 av de 37 kvalitetsstudierna är gjorda under 90-talet och fyra studier är gjorda under slutet av 70-talet. Endast sju studier är gjorda under 80-talet. Av de 37 kvalitetsstudierna finansierades 12 av de sk kvalitetsfonderna 1990 samt 1991/1992.

Påföljande tablåer redovisar de studier som ingår i översikten uppdelat på den kvalitetskomponent som respektive studie undersöker.

Följande indelning har gjorts av kvalitetskomponenter:

* Täckning:	Innefattar: täckning, bortfall, relevansfel och mörkertal
* Mätkvalitet:	Innefattar: mätfel och klassifikationsfel
* Jämförbarhet över tiden:	Innefattar: tidsseriebrott och extremvärden
* Modellkvalitet	
* Övrigt	Här ingår bl a studier över granskning och kodning.

Sammanställning av statistik som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB och i vilken omfattning det gjorts kvalitetsstudier för dessa produkter.

Tablå 1.

Statistikprogram	Antal produkter	Täckning	Mätkvalitet	Jämförbarhet över tiden	Modellkvalitet	Övrigt
INDIVIDSTATISTIK						
Kriminal- och Rättsstatistik	8	4. 1977 1	3. 1978 3			4. 1978 2
Socialtjänststatistik	9	5. 1992 4	3. 1992 5			1. 1990 7 3. 1990 6
Hälso- och sjukvårdsstatistik	2	5. 1992 8	3. 1993 9, 10 3. 1983 11 3. 1992 13			3. 1993 12
Kulturstatistik	6					
Trafikolycksstatistik	1	3. 1992 14 5. 1990 15 4. 1985 16 4. 1978 17				
Befolkningsstatistik	2					
Ekonomisk fördelningspolitik	3					4. 1991 18
Demografi med barn och familj	1					
SUMMA	32	7	6	0	0	5
FORETAGSSTATISTIK						
Servicenäringsar	14					
Företagsregistret	2		3. 1993 19			
Konjunkturstatistik	12		3. 1982 20			
Industristatistik	7					4. 1990 21
Energi- och Prisstatistik	4				1. 1992 22	
SUMMA	39	0	2	0	1	1

Olika tillvägagångssätt för fastställande av noggrannheten: (Se Bilaga 1.1)

1. Felobservationer under den administrativa användningen av poster
2. Upprepning av datainsamlingen från ett urval av poster
3. Kontrollstudier från ett urval av poster
4. Kontroll mot resultat från urvalsundersökningar eller från andra administrativa källor - "data konfrontation"
5. Micro-nivå matching

Exempel på hur man läser tabellen:

7 produkter inom industristatistiken använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB. 1990 gjordes en studie om granskningens effekter inom finansstatistiken. Metoden man använde sig av var att en kontroll gjordes mot resultat från en urvalsundersökning. Studien har ordningsnummer 21 i översikten.

Kolumnen täckning innefattar:		Kolumnen mätkvalitet innefattar:		Kolumnen jämförbarhet över tiden innefattar:	
* Täckning	* Relevansfel	* Mätfel	* Klassifikationsfel	* Tidsseriebrott	* Extremvärden
* Bortfall	* Mörkertal				

Sammanställning av statistik som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB och i vilken omfattning det gjorts kvalitetsstudier för dessa produkter.

Tablå 2.

Statistikprogram	Antal produkter	Täckning	Mätkvalitet	Jämförbarhet över tiden	Modellkvalitet	Övrigt
AREELL STATISTIK						
Lantbruksstatistik	12		3. 1992 23 4. 1992 24			
Naturresursstatistik	4					
Miljöstatistik	7				1. 1990 25	
Bostads- o Fastighetsstatistik	11			5. 1992 26		
SUMMA	34	0	2	1	1	0
ARBETSMARKNADSSTATISTIK						
Skolstatistik	13	4. 1987 28	3. 1987 27 4. 1993 29			
Högskolestatistik	5		3. 1990 30			
Regional arbetsmarknadsstatistik	3	4. 1991 32	4. 1992 33		4. 1993 31	
Löne- och sysselsättningsstatistik, privat	7	4. 1989 34 4. 1987 35				
Löne- och sysselsättningsstatistik, offentlig	7					3,4 1993 36
Arbetsmiljöstatistik	1	4. 1993 37				
SUMMA	36	5	4	0	1	1
SUMMA,TOTALT	141	12	14	1	3	7

Olika tillvägagångssätt för fastställande av noggrannheten: (Se Bilaga 1.1)

1. Felobservationer under den administrativa användningen av poster
2. Upprepning av datainsamlingen från ett urval av poster
3. Kontrollstudier från ett urval av poster
4. Kontroll mot resultat från urvalsundersökningar eller från andra administrativa källor - "data konfrontation"
5. Micro-nivå matchning

Exempel på hur man läser tabellen:

5 produkter inom högskolestatistiken använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB. 1990 gjordes en mätkvalitetsstudie inom högskolestatistiken. Metoden man använde sig av var kontrollstudier från ett urval av poster. Studien har ordningsnummer 30 i översikten.

Kolumnen täckning innefattar:

- * Täckning
- * Relevansfel
- * Bortfall
- * Mörkertal

Kolumnen mätkvalitet innefattar:

- * Mätfel
- * Klassifikationsfel

Kolumnen jämförbarhet över tiden innefattar:

- * Tidsseriebrott
- * Extremvärden

Diagram 1.

Typ av kvalitetskomponent som de olika studierna behandlar. (N = 37)

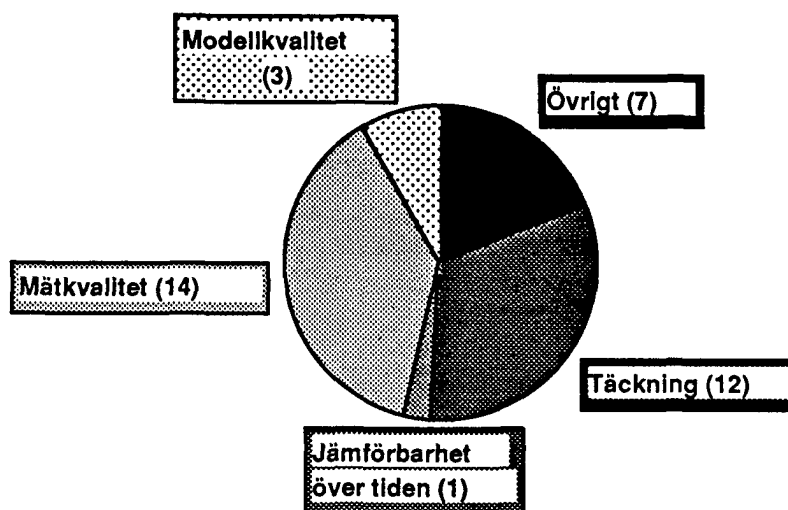
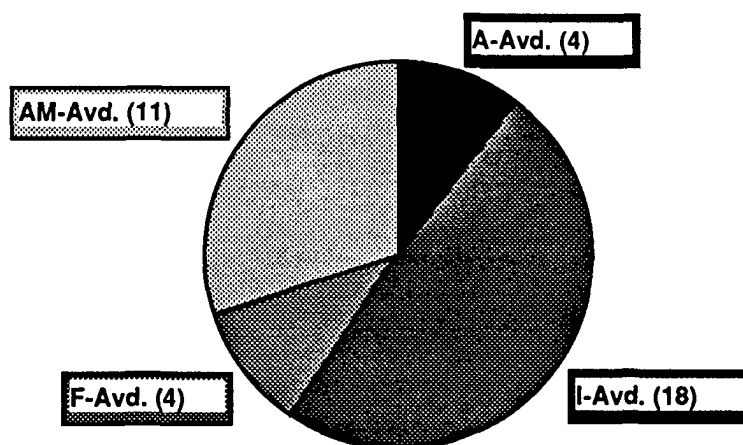

Diagram 2.

Fördelning över gjorda kvalitetsstudier, uppdelat på respektive avdelning. (N = 37)

Förklaring:

F-Avd.: Avdelningen för Företagsstatistik

A-Avd.: Avdelningen för Areell statistik

I-Avd.: Avdelningen för Individstatistik

AM-Avd.: Avdelningen för Arbetsmarknads- och Utbildningsstatistik

7. Kommentarer

Resultaten i föregående kapitel grundar sig på en kvantitativ ansats dvs jämförelser görs mellan olika sifferuppgifter. Resultaten som redovisas är av ett mer övergripande slag. För att få en klarare bild över de resultat som framkommit så ges i det här avsnittet några tänkbara bakomliggande förklaringar och samband.

- * De program som har gjort flest kvalitetsstudier tycks ha ett utvecklat och etablerat samarbete med andra myndigheter och/eller organisationer.
- * Det har gjorts fler kvalitetsstudier hos produkter som har något "etablerat" problem än hos övriga produkter. Tre typexempel på "etablerade" problem är mörkertalen inom Trafikolycksstatistik och Kriminal- och Rättsstatistik samt klassifikationsfel i dödsbevisen inom Hälso- och Sjukvårdsstatistik.
- * Det tycks som om kvaliteten i administrativa data givits en större betydelse under senare år. Om vi bortser från de 12 kvalitetsstudier som finansierats av kvalitetsfonden under 90-talet har det ändå framställts dubbelt så många kvalitetsstudier under 90-talet jämfört med hela 80-talet.

Den här översikten skulle kunna tänkas ligga till grund för ett mer djupgående arbete kring kvaliteten i administrativt insamlade data. I ett sådant arbete skulle man kunna arbeta med följande uppslag och frågeställningar:

- * Kartläggning över kvalitetsstudier som inte blivit av och orsaker till att studierna inte utförts.
- * Vilka procedurer skulle SCB kunna använda sig av i hanteringen av kvaliteten för inkommande data?
- * Syna vilka kontakter som finns mellan SCB och uppgiftslämnaren. Skulle ett mer utvecklat samarbete i någon form kunna leda till bättre produkter? Kvalitetsgranskar uppgiftslämnaren, på något vis, de data som skickas över till SCB?

8. Referenslista

8.1 Följande personer har bidragit med att ta fram dokument och annan information.

A - Avdelningen

Catarina. Elffors
Roland. Friberg
Lars. Hagblad
Urban. Jönhagen
Lars. Melin

Lennart. Forssén
Jan. Grünberger
Ulf. Jorner
Ivan. Landström
Rolf. Selander

I - Avdelningen

Stig. Alexandersson
Elisabeth. Eklund
Torbjörn. Israelsson
Britta. Karlberg-Nilsson
Håkan. Lindén
Gunnar. Olsson
Jan. Qvist
Agnetha. Sandqvist

Åke. Bruhn
Nils. Elmhammar
Ingvar. Johannesson
Elisabeth. Landgren-Möller
Yvonne. Lönn
Annika. Puide
Hans. Pettersson
Krister. Spolander

F - Avdelningen

Mats. Augustsson
Jörgen. Dalén
Per. Edborg
Eva. Elvers
Marianne. Lager
Carola. Månsson
Lennart. Nordberg
Glenn. Sahlberg
Jan. Sylvén
Björn. Thornadtsson

Mats. Bergdahl
Susanne. Dahlöf
Gunlög. Ejderbrandt-Nilsson
Carl-Gunnar. Hanaeus
Leif. Munthers
Berit. Olsson
Ali. Otmani
Olle. Storm
Jan. Sävenborg
Anita. Ullberg

AM - Avdelningen

Ronnie. Andersson
Per. Engström
Jack. Hansson
Majvor. Karlsson
Kajsa. Lindell
Jan. Magnell
Håkan. Swahn
Anders. Wikman

Folke. Carlsson
Tomas. Garås
Kerstin. Karlsson
Karl-Erik. Kristiansson
Per. Lundqvist
Hans. Odelholm
Björn. Tegsjö
Karin. Winqvist

8.2 Skriftserier

Bakgrundsfakta till Arbetsmarknadsstatistiken, 1988-1993, inkl. Appendix; SCB

Bakgrundsmaterial om vuxenutbildningen, 1991-1993; SCB

Bakgrundsmaterial om högskolan, 1988-1993; SCB

Bakgrundsmaterial om skolan, 1989-1993; SCB

Bakgrundsmaterial om kultur, 1989-1992; SCB

Bakgrundsfakta från demografiska funktionen, 1989-1993; SCB

Journal of Official Statistics (JOS), 1985-1993; SCB

Kvalitetsfonden 1990 och 1991/1992; SCB

Löner och sysselsättning inom privat och offentlig sektor; SOS; 1980-1991; SCB

Metodrapporter på F-avdelningen, nr 1-34 ; SCB

Pressklipp, 1991-1993

R&D Report, 1988-1993, inkl. Abstracts; SCB

R&D Report, 1978-1987, nr 1-41; SCB

Rapportserie från SCBs tjänstenäringsprojekt nr 1-24; 1985-1991; SCB

Statistik 96; 1992; SCB

Urval, nummer 1-21; SCB

8.3 Statistiska meddelanden

Avfall och återvinning i kommunal regi 1990; Na 28 SM 9201; SCB

Barnens familjeförhållanden år 1985; Be 13 SM 9201; SCB

Bostadsbyggandet: Nybyggnad och modernisering 1:a kvartalet 1992, Bo 14 SM 9202; SCB

Bostadsbyggandet 1991; Bo 20 SM 9201; SCB

Börsaktieägandet 1990; K 20 SM 9201; SCB

Deklarationsundersökning för jordbruk 1990; J 43 SM 9203; SCB

De objektiva skördeuppskattningarna 1993, omfattning och metoder; J 12 SM 9306; SCB

Familjeförändringar kring 1980 och 1985; Be 15 SM 9201; SCB

Finansbolagen 1990; K 14 SM 9201; SCB

Fiskeriräkningen den 1 Januari 1990; J 54 SM 9002; SCB

Färdtjänst 31 December 1991; S 20 SM 9201; 1992; SCB

Högskolan 85/86-90/91, Grundutbildning: nybörjares sociala bakgrund; U 20 SM 9202; SCB

Industristatistik 1990, preliminära branschdata; I 22 SM 9101; SCB

Inkomstfördelningsundersökningen 1990; Be 21 SM 9201; SCB

Inkomst- och skattestatistik 1990; Be 20 SM 9201; SCB

Jordbruksekonomisk undersökning 1991; J 40 SM 9201; SCB

Kriminalstatistik, Brott mm 1991, Anmälda brott, uppklarade brott och för brott misstänkta personer. Definitiva uppgifter, R 12 SM 9201; SCB

Landstingspersonal 1991; Am 51 SM 9202; SCB

Låneobjektstatistik 1991; Bo 22 SM 9201; SCB

Löner för tjänstemän inom privat sektor 1991; Am 62 SM 9201; SCB

Löner och sysselsättning för arbetare inom industri under Januari 1992; AM20 SM 9204; SCB

Löner, preliminär A-skatt mm; Am 31 SM 9201; SCB

Polisrapporterade vägtrafikolyckor med personskada, 1991, HS 11 SM 9201; SCB

Social hemtjänst 1991 samt social hemhjälp November 1991; S 21 SM 9201; 1992; SCB

Utländska lastbilstransporter i Sverige under 1990; T 54 SM 9201; SCB

Utrikes och inrikes varutrafik på fartyg 1991; T 45 SM 9201

Utsläpp till luft i Sverige 1990 av svaveldioxid, kväveoxid och koldioxid; Na 18 SM 9202; SCB

Yrkesfiskarnas inkomster och utgifter 1991; J 52 SM 9301; SCB

ÅRSYS 90; AM 60 SM 9201; SCB

8.4 Produkthandböcker

Augustsson, M ; Produkthandbok för finansstatistik för företag;90-06-26; F/IND; SCB

CFAR - Handbok; 89-09-20; F/REG; SCB

Den årliga lönestatistiken, privat och offentlig sektor; Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1991:2; AM; SCB.

De objektiva skördeuppskattningarna, En beskrivning; 1992; A/LA; SCB

Handbok för utrikeshandelsstatistiken; SOS; 1982; SCB

Information om lantbruksregistret 1990; 1990; A/LA; SCB

Inkomst- och utgiftsstatistiken vid SCB; 1987-03-17; I/UI; SCB

Jönhagen, U; *Fastighetsregistret, Beskrivning av FTR 1988-1993 för statistisk användning, Del 1 Konstruktion och innehåll*; 1993-09-15; A/BF; SCB

Larsson, K; *Handbok, Inkvarteringsstatistiken*; 1989; F/SE; SCB

Produkthandbok för *Avgångna och avgångsbetyg från gymnasieskolan*; okt. 1990; I/UK; SCB

Produkthandbok för *Obligatoriska skolan, elever och klasser*; okt. 1990; I/UK; SCB

Produkthandbok för *Personalstatistik för högskolan*; 91-10-04; AM/H; SCB

Produkthandbok för *socialbidragsstatistik*; 90-02-21; I/SOC; SCB

Registret över totalbefolkningen; Produkthandbok 1993; 1993; V/BE; SCB

Tegsjö, B & Wiberg, A; *Årlig Regional Sysselsättningsstatistik (ÅRSYS), Ny sysselsättningsstatistik från SCB, Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken*; 1988:7; AM/AKU; SCB

8.5 Kvalitetsstudier

Täckning

Alexandersson, S; *Kvalitetsundersökning avseende statistik över vägtrafikolyckor med personskada*; 92-06-26; I/TSÄK; SCB

Björketun, U & Nilsson, G; *Analys och jämförelse av polisrapporterade personskadeolyckor i trafikolycksstatistiken*; 90-06-15; Väg- och trafikinstitutet

Bygren, M; *Tidsuppföljning av läkarnas och sjukhusens redovisning av intyg om dödsorsak*; 92-08-20; SCB

Carlsson, F; *Kvalitetsdeklaration av den årliga regionala sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS), Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1991:1*; AM/RA; SCB

Engström, P & Lundqvist, P; *Statistik från uppbördsdeklarationer; Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1989:5*; AM; SCB

Larsson, B; *Kvalitetskontroll av registret befolkningens utbildning*; 87-12-21; I/UK; SCB

Langlet, P & Florén I ; *Vuxna missbrukare - jämförelser mellan två uppgiftskällor*; 92-06-10; I/SOC; SCB

Lindell, K & Mirza, H; *Jämförande studie av ISA och SCBs undersökning om arbetsorsakade besvär (Utkast)*; 93-12-06; AM/UTV; SCB

Lundqvist, P; *Utvärdering av bearbetningar av uppbördsdeklarationer 1985-1986*; 87-06-26; AM/SL; SCB

Offer för tillgrepp, skadegörelser och våld - En redovisning av 1974 års offerundersökning, promemorior från SCB 1977:7; SCB

Offer för vålds och egendomsbrott 1978; ULF nr 24; 1981; SCB

Trafikskador 1985; SOS; SCB

Mätkvalitet

Adressregisterkontroll, Maj-September 1993; Reklamstatistik AB

Brundell, P; Kvalitetskontroll avseende mjölkkor i LBR 1991; 92-09-11; A/LA; SCB

Bygren L-O, Bucht G, Eriksson A och Johansson L-A; Accuracy of breast cancer mortality statistics; Department of Social Medicine Umeå; 1993

Bygren L-O, Bucht G, Eriksson A och Johansson L-A; The accuracy of pneumonia in the cause of death register; Department of Social Medicine Umeå; 1993

Informationskvalitet i lärarregistret, Revisionsrapport; RRV; Dnr 1987:365

Johansson, L-A; Dödsorsaksstatistiken - felkällor, lektionsunderlag; 93-03-12; I/HS; SCB

Kvalitetskontroll av dödsorsaksuppgifter; Promemoria 1983:5, Rätts- och socialstatistik; SCB

Ländell, Gerda; Kontrollmätning av betesmarksarealer som redovisats till lantbruks-registret; 92-06-03; A/LA; SCB

Offer för vålds och egendomsbrott 1978; ULF nr 24; 1981; SCB

Palmgren, A-C ; Studie av kommunernas redovisning avseende servicehus med lägenheter och servicelägenheter i vanliga bostadshus; 92-08-17; I/SOC; SCB

Rennermalm, M; Evalvering av utbildningens inriktning och utbildningens nivå (utkast); 93-11-03; AM/UTV; SCB

Tegsjö, B; Rapport från projektet "Arbetsställens och företags demografi"; 1992-07-08; AM/RA; SCB

Tillförlitligheten hos utrikeshandelsstatistiken; Promemorior från SCB 1982:2; SCB

van den Berg A, Carlqvist T och Pettersson H; Mätfel i FoU-statistiken för universitet och högskolor - en förstudie; Nov. 90; I/LEDN och I/ST; SCB

Jämförbarhet över tiden

Elffors, C ; Lagfartsuppgifter - omläggning av administrativa rutiner för insamling av uppgifter vid försäljning/överlåtelse av lantbruksenheter; 92-04-30; A/BF; SCB

Modellkvalitet

Dalén, J; Experiment med regressionsmodellen i byggnadsprisindex; 92-05-18; F/EPR; SCB

Elvers, E; Kvalitet i beräkningar av utsläpp till luft av kväveoxider från mobila källor - en beskrivning av projektets läge; 90-12-19; A/MI; SCB

Tegsjö, B m fl; Översynsarbetet i ÅRSYS - Ny sysselsättningsavgränsning; 93-11-23; AM/RA; SCB

Övrigt

Fel vid kodning av brott, Kvalitetskontroll av brottsstatistiken, promemorior från SCB 1978:1; SCB

Garås, T; *Evalvering av granskningsprocessen för statistiken över statsanställda* (AM/LSO); 93-09-20; AM/STM; SCB

Höglund-Dávila, E; *Jämförelse av granskat och ogranskat material i socialbidrags-statistiken*; 90-12-18; I/RS; SCB

Höglund-Dávila, E; *Kvalitetsstudie av underlaget till socialbidragsstatistiken från Göteborg 1988*; 90-08-20; I/RS; SCB

Lindahl, B.I.B & Johansson, L-A; *Multiple cause-of-death data as a tool for detecting artificial trends in the underlying cause statistics: A methodological study*; Department of geriatric medicine, Karolinska institute, and the diabetes teaching and research unit, Karolinska hospital, Sthlm and section of Cause-of-death Statistics, Statistics Sweden, Sthlm; Oct. 1993

Sandqvist, A; *Jämförelse av hushållsdefinitioner och antalsskattningar i några SCB undersökningar*; 1991-02-15; I/UI; SCB

Wahlström, C; *Granskningens effekter - En studie av SCBs finansstatistik*, F-metod nr 27; 90-02-26; F/STM; SCB

8.6 Övriga skrifter som ingår i översikten

Allebeck, P & Lindberg, G; *Reumatiker i ULF och slutenvård - en jämförelse mellan två register*; Socialmedicinsk tidsskrift nr 6; 1983

Arbetsmarknaden i siffror 1970-1988; SOS; 1989; SCB

Arbetsjukdomar och arbetsolyckor 1991; SOS; 1993; SCB

Befolkningsstatistik 1992, Folkmängd efter kön, ålder och medborgarskap; 1992; SOS; SCB

Bengtsson, G; *Kvalitetsproblem i den regionala bränslestatistiken*; 90-12-14; F/EPR; SCB

Bodin, J; *Kvalitetsbrister i ÅRSYS 85*; 1988-02-25; S/REK; SCB

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 1993; SOS; 1993; SCB

Dödsorsak ?; SPRI rapport nr 122; 1983

Dödsorsaker 1990; 1992; SOS; SCB

Elvers, E; *Revidering av industristatistiken beskrivning av estimationsmetoder*, F-metod nr 33; 1993-01-21; F/SMS; SCB

Evalvering av FoB90; Sysselsättningsdata och utbildningsdata; Be 44 SM 9301; SCB

Folkmängd 31 dec 1988, del 1-2, kommuner och församlingar; 1989; SOS; SCB

Företagen 1991; SOS; 1993; SCB

Hofer, H & Thorsson, U; *Databasen lagföringar för grövre brott 1966-1985, En handbok version 87:1*; Rätts- och socialstatistik promemoria 1987:1; SCB

Hälsan i Sverige, Hälsostatistisk årsbok 1991/1992; 1991; SCB

Industri 1990, samt reviderade beräkningar för 1989, del 1; 1993; SCB

Johansson, L-A; *Dödsorsaksstatistiken - felkällor, lektionsunderlag*; 93-03-12; I/HS; SCB

Kristiansson, K-E & Rennermalm, M; *Industriysselsättningens utveckling, En utredning av skillnaden mellan AKU och NR*, Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1988:1; AM/APM; SCB

Larsson, K & Grabö, G; *Rapport projekt F1 angående tidigareläggning av produktion och presentation av inkvarteringsstatistiken*; 1990-08-24; F/SE; SCB

Löner i Sverige 90-91; 1993; SCB

Mägi M, Allander E, Bjelle A och Ragnarsson A; *Rheumatic Disorders in a health survey: How valid and reliable are the reports?* Scand J Soc Med 12: 141-146, 1984

Olofsson, A & Turtola, I ; *Näringsgrenskodning - datainsamlingsmetod och kvalitet i AKU*; 91-01-11; AM/AKU; SCB

Qvist, J; *Bakgrundsmaterial från demografiska funktionen, Kvalitets- och metodfrågor vid användning av registerdata, Tre fallstudier inom befolknings-statistiken*; 1990:2; U/STM; SCB

Rapport från ett projekt inom SCB:s avdelning för areell statistik; Kvalitetskontrollsystemet i lanbruksregistret, Ett program för vidareutveckling; 1991; A/LA; SCB

Regional arbetsmarknadsstatistik; Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 87:3; AM; SCB

Rättsstatistisk årsbok 1992, SCB

Rättsstatistisk årsbok 1979, SCB

Sahlin, G & Qvist, J; *Kvalitet i administrativa data, FASTPAK och TYPFAST*; 90-06-18; S/REK och U/STM; SCB

Selander, R; *Strukturstatistik och registeruppgifter på jordbrukets område från mitten av 1990-talet*; 93-09-02; A/LA; SCB

Sjödin, Å & Sjöberg, K; *Statistik över kväveoxidutsläpp från mobila källor i Sverige - Något om precisionen i använda emissionsfaktorer*; 90-12-12; Institutet för vatten- och luftvårdsforskning

Studieresultat i grundläggande högskoleutbildning, Beskrivning av olika resultatmått; Bakgrundsfakta om högskolan 91:6; SCB

Sävenborg, J & Björklund, H; *Statistik från kontrolluppgifter*; Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1988:9; AM; SCB

Thornadsson, B; *Beskrivning av kvaliteten i CFAR/BASUN*; 90-12-03; F/REG; SCB

ULF 66; *Offer för vålds- och egendomsbrott 78-89*; 1991; SCB

Utbildningens regionala fördelning 1991; Bakgrundsfakta om vuxenutbildning 92:4; SCB

Utrikehandel 1993, kvartalsstatistik, Export HS/land, Januari-Mars; 1993; SCB

Wikman, A; *Att utveckla sociala indikatorer, en surveyansats belyst med exemplet arbetsmiljö*; Urval nr 21; SCB

8.7 Skrifter som i någon form behandlar ämnet "Kvalitet i administrativa data"

Ansén H, Hallén S-Å, Ylander H; *Statistics for regional planning in Sweden*, Journal of Official Statistics 1988:1; SCB

Bergman, B; *Statistik utan gränser, Fria kapitalrörelser. Mät och relevansproblem i statistiken*; Diskussionsinlägg till 19:e Nordiska statistikermötet; 92-06-01; SCB

Blom, E m fl; *Datorstöd vid insamling och registrering - Nuläge och utvecklings-tendenser vid SCB*, R&D Report 1991:20; 91-11-15; A-, AM-, D-, F-, I- och U avd.; SCB

Dalén, J; *Metoder för evalvering av noggrannheten i SCB:s statistik*, promemorior från P/STM nr 6; 81-03-02; P/STM; SCB

Eklöf, J; *Samband mellan SCBs statistikprodukter mm - Genomgång av centrala produktionssamband och samutnyttjande av basuppgifter vid SCB*, R&D Report 1991:17; U/PLAN; SCB

Hoffman, E; *We must use administrative data for official statistics - but how should we use them?*; Bureau of Statistics International Labour Office, Geneva

Jensen, P; *Quality problems associated with the statistical utilization of administrative records - some danish experiences*; 1986; Report submitted by Danmark statistik to the UN/ECE/CES meeting on statistical methodology

Kvalitetsinformation, 1992; *SCB Indikatorer, Ekonomisk månadsöversikt*; SCB

Lindström, H L; *Kvaliteten hos statistiska skattningar vid olika insamlingsmetoder*; 92-08-14; U/STM; SCB

Lundström, S; *Kvalitetsproblem vid utnyttjande av administrativa register*; 88-10-12; U/STM; SCB

Pettersson, H; *Quality in statistics based on administrative data, status report from the KVADD project*; Nov.1993; V/MET; SCB

Pettersson, H ; *Mätning och kontroll av fel i administrativa data*; 91-03-07; I/LEDN; SCB

Redfern, P; *The scandinavian lead in taking a Register-Based Census*, Journal of Official Statistics 1986:4; SCB

Ribe, M; *"Bättre begagnade" uppgifter*; Välfärdsbulletinen nr 5 1993; SCB

Rätt Data?, *Studier av informationskvalitet i statliga ADB-system*, Revisionsrapport; RRV; 1990

Sahlin, G; *Kvaliteten i uppgifterna i administrativa register*, utkast; 90-02-06; S/REK; SCB

Statistical uses of administrative records, Recent research and present prospects; Department of the treasury, Internal revenue service; Vol 1-2; 1984

8.8 Genomgångna skrifter som ej använts i översikten

Andersson, S m fl; *Databildningen i samhället*, Umeå universitet, statistiska institutionen; Dec. 1984

Arbetsmiljön i siffror, Miljöstatistisk Årsbok 1985; SOS; SCB

Byggindex 1-10 -93; 1993; F/EPR; SCB

Den lantbruksekonomiska statistiken vid ett EG-medlemskap; 93-08-31; A/LA; SCB

Ett nytt skördestatistiskt system, delrapport 1 från en utredning vid SCB; Jan 1993; SCB

Handledning för kodning av dödsorsaksintyg; 92-08-24; I/HS; SCB

Harvig, H & Lyberg, L; *Kontroll av kodning*; 76-08-04; P/STM; SCB

Johansson, A; *"Färre sjuka visar oviss statistik"*, Dagens Nyheter; 1993-07-12; SCB pressklipp nr 6

Jordbruksstatistisk årsbok 1992; SOS; 1992; SCB

Lundström, S; *Kvalitetsstudie av bostadsdata i FoB80*; 1987-05-04; U/STM; SCB

Naturmiljön i siffror, fjärde utgåvan; SOS; 1993; SCB

Riklinjer för kvalitetsredovisning av statistik; MIS; 1979:8; SCB

Statistics of income and related Administrative record research, 1984; Oct. 1984

Skogsstatistisk årsbok 1993; SOS, Skogsstyrelsen; 1993; SCB

Teknisk rapport avseende 84-89 års undersökningar av levnadsförhållanden, serien levnadsförhållanden, Appendix 13; 1991; SOS; SCB

ULF 76; *Ohälsa och sjukvård 1980-1989*; 1992; SOS; SCB

ULF 78; *Arbetsförhållanden, ohälsa och sjukfrånvaro 1975-1989*; 1992; SOS; SCB

Wärneryd Bo; *Återintervjustudie i undersökningen av levnadsförhållanden (ULF) 1989*, serien levnadsförhållanden, Appendix 12; 1991; SOS; SCB

50 brottskoder och deras innehåll, Kvalitetskontroll av polisstatistiken, promemorior från SCB 1975:13; SCB

1. Översikt

1.1 Principer för genomgång och presentation

I det här avsnittet görs en genomgång av tjugotre program vid SCB som använder sig av administrativa data i någon form. För varje program görs korta kommentarer kring produkternas kvalitetsdokumentation samt beskrivning. Därefter kommenteras översiktligt tillvägagångssätt och resultat i de eventuella kvalitetsstudier som gjorts för de aktuella produkterna. Slutligen lämnas en källförteckning över det material som använts.

Varje kvalitetsstudie har fått en "ordningssiffra" i sammanställningen. Siffran förekommer först i den beskrivande texten kring studien, i källförteckningen samt i tablåerna (mindre siffra). Anledningen till "ordningssiffran" är att man enkelt skall kunna hitta en kvalitetsstudie i översikten efter att ha studerat tablåerna eller vice versa. De studier som hör till kategorin kvalitetsstudier i översikten är markerade med ett pekfinger. Dessa studier har gjorts på något av de fem olika tillvägagångssätt som beskrivs i nedanstående ruta.

Olika tillvägagångssätt för fastställande av noggrannheten:

1. Felobservationer under den administrativa användningen av poster

Vissa fel hittas när poster används i den administrativa processen. Fel kan ex upptäckas när personer efterfrågar utskrift från ett register. Förekomsten av fel ger en indikation på felnivån i registret.

2. Upprepning av datainsamlingen från ett urval av poster

Återintervjustudier används i intervjuundersökningar för att fastställa reliabiliteten och/eller validiteten i svaren. Den här metoden är mindre användbar för data insamlade från administrativa register.

3. Kontrollstudier av ett urval av poster

Den här metoden liknar metoden för upprepning av datainsamlingen. Skillnaden är att mer kraft läggs på kontrollen av tillförlitlighet i "administrative records". Metoden har använts i flera studier av kvaliteten i "administrative records" vid SCB.

4. Kontroll mot resultat från urvalsundersökningar eller från andra administrativa källor - "data konfrontation"

En kontroll av täckning, mätkvalitet och insamlingsfel i administrativa register kan åstadkommas genom jämförelser med resultat från urvalsundersökningar. Det här angreppssättet skiljer sig från metod 3 i det att urval inte görs på "administrative records" utan på individer, hushåll mm. Urvalsundersökningen kan designas med specifika förbehåll för att skatta statistik från "administrative records". Mer vanligt är dock att urvalsundersökningar gjorts för andra ändamål och att vissa resultat från undersökningen kan användas för skattningar av fel i statistik baserad på "administrative records". Kontrollen kan göras på makronivå (jämföra resultat för populationer eller subgrupper) eller på mikronivå (jämföra information för individuella poster).

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Jämförelser av resultat från två olika källor förhindras ofta pga olikheter i definitioner, populationer, referensperioder mm. Dessa skillnader minskar möjligheterna till att göra vederhäftiga fastställanden av kvaliteten.

5. Micro-nivå matchning

Ibland är det möjligt att kontrollera data i "administrative records" mot oberoende dataregister, s k micro-nivå matchning.

Källa : Pettersson, H; *Quality in statistics based on administrative data, Report no 1, 1993; V/MET; SCB*

Skrifter som *inte* nämns i efterföljande text men som behandlar kvaliteten, uppdelat på de olika avdelningarna, är "Kvalitetsrapporten" och "Bortfallsbarometern". Båda dessa rapporter ges ut årligen i serien R&D Report.

En annan skrift som inte nämns är "Statistik 96". För varje statistikprogram finns detta beskrivande häfte som behandlar bl a mål, nuvarande statistik, jämförbarhet och förändringsbehov för de olika programmen. Viss kvalitetsinformation ges även i dessa skrifter.

1.2 Individstatistik

I översikten ingår, för I-avdelningen, 32 produkter fördelat på åtta olika program.

1.2.1 Kriminal- och Rättsstatistik

Löpande produkter inom Kriminal- och Rättsstatistik:

* För brott lagförda personer (TU; ER, AM)	* För narkotikabrott lagförda personer (TU; AM)
* Kriminalvård (TU; ER)	* Domstolarnas verksamhet (TU; PE, ER)
* Återfall i brott (TU; IR)	* Konkurer och offentliga ackord (TU; IR, AM)
* Statistik över brott mm (TU; ER)	* Vårdnad och underhåll (TU; AM)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

Det finns inte några handböcker för produkterna inom kriminal- och rättsstatistiken. I SM finns det ett mindre kvalitet- och jämförbarhetsavsnitt för produkten "Kriminalstatistik, Brott mm 1991, Anmällda brott, uppklarade brott och för brott misstänkta personer". I övriga SM saknas redovisning av kvaliteten. I rättsstatistisk årsbok finns däremot utförligare beskrivningar om bl a produkternas kvalitet, insamlingsmetod och definitioner.

I skriften "Databasen lagföringar för grövre brott 1966-1985, version 87:1" så ges en kvalitetsdeklaration av de olika variablerna i databasen. I databasen ingår samtliga lagföringar för s k "grövre brott" under åren 1966-1984. Promemorian redovisar

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

förändringar som har haft betydelse för de olika variablerna över tiden. Utöver detta så redovisas även utfall och fördelning för respektive variabel. Exempelvis så kan man för variabeln lagföringsdatum inte registrera två lagföringar för samma person från samma dag. Dessa har då slagits ihop till en lagföring.

Kvalitetsstudier

☞ 1. I promemorior från SCB 1977:7 redovisas *1974 års offerundersökning* vad gäller tillgrepp, skadegörelser och våld. I denna undersökning har man intervjuat ett riksrepresentativt urval, 1 200 stycken av landets befolkning, om brott som de utsatts för under 1974. Skriften behandlar bl a uppgifters tillförlitlighet vad gäller olika brott, risker att utsättas för olika brott samt när man anmäler brott. Resultat visar bl a att ca 25 procent av de ringare brotten kom till polisens kännedom. Anmälan av brott beror främst på om brottet är *försäkringstäckt* samt *skadans storlek*.

☞ 2. I promemorior från SCB 1978:1 belyses *fel vid kodning av brott* och deras uppskattade storlek. Redovisning sker med uppdelning på brottstyp och felfrekvenserna redovisas på brottskodnivå och brottsgrupp-nivå. Frekvenserna har räknats fram genom en sammanvägning av brottstyper inom gruppen. Resultaten visar bl a på att 38,8 procent av misshandelsbrotten var felkodade. Bland allmänfarliga brott var 40,7 procent felkodade och 36,1 procent av dessa borde fått brottskoder inom andra brottsgrupper.

☞ 3. I "Offer för vålds och egendomsbrott", ULF nr 24, görs en *kartläggning av hur vanligt och utbrett våldet är i samhället*. Ett systematiskt urval, bestående av ca 12 000 personer, drogs från en population bestående av personer i åldrarna 16-74 år. Med hjälp av besöks- och telefonintervjuer tillfrågades respondenten om denne råkat ut för någon våldshandling, stöld, skadegörelse mm. Resultaten visar att ca 955 000 av befolkningen utsatts för någon stöld eller skadegörelse under ett år. 47 procent av dessa brott kom inte till polisens kännedom. Av de brott som inte kom till polisens kännedom angav 33 procent att brottet var för ringa för att anmälas och 30 procent angav att det inte var någon idé att anmäla eftersom polisen inte kan göra någonting åt det ändå.

Källförteckning

☞ 2. *Fel vid kodning av brott, Kvalitetskontroll av brottsstatistiken*, promemorior från SCB; 1978:1; SCB

Hofer, H & Thorsson, U; *Databasen lagföringar för grövre brott 1966-1985, En handbok version 87:1*; Rätts- och socialstatistik promemoria 1987:1; SCB

Kriminalstatistik, Brott mm 1991, *Anmälda brott, uppklarade brott och för brott misstänkta personer*. Definitiva uppgifter, R 12 SM 9201; SCB

☞ 1. *Offer för tillgrepp, skadegörelser och våld - En redovisning av 1974 års offerundersökning*, promemorior från SCB 1977:7; SCB

☞ 3. *Offer för vålds och egendomsbrott 1978*; ULF nr 24; 1981; SCB

Rättsstatistisk årsbok 1992, SCB

Rättsstatistisk årsbok 1979, SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Extern register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

1.2.2 Socialtjänststatistik

Löpande produkter inom Socialtjänststatistik:

- * Barnomsorg (TU; PE)
- * Barn och unga (TU; PE, AM)
- * Faderskap och underhåll (TU; PE)
- * Äldre- och handikappomsorg (TU; PE)
- * Socialbidrag, Utgivet belopp (TU; PE)
- * Vuxna missbrukare (TU; PE)
- * Vägledande socialbidragsnormer (TU; PE)
- * Sociala utgifter (TU, ER)
- * Socialbidrag, Individ (TU; PE, AM)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

Samtliga produkter som redovisas i SM har någon form av kvalitetsdeklaration. I de flesta fall är det kortfattade avsnitt som översiktligt avhandlar kvaliteten hos produkten. Handbok finns för produkterna "Barn och unga", "Förskolor och fritidshem", "Vuxna missbrukare", "Faderskap och underhåll", "Färdtjänst", "Social hemtjänst och social hemhjälp", "Servicehus/servicelägenheter/dagcentraler" samt "Socialbidrag". Handböckerna har en likadan utformning med huvudavsnitt om produktspecifikation, syfte och användare, statistikens innehåll, produktionsförfarande, statistikens kvalitet samt publicering.

Kvalitetsstudier

4. I studien "Vuxna missbrukare - jämförelser mellan två uppgiftskällor" granskas överensstämmelsen mellan de uppgifter som länsstyrelser respektive vårdinstitutioner lämnar till SCB, beträffande vuxna missbrukare som skall tvångsvårdas enligt LVM. Vid jämförelser mellan registret över dömda och registret över intagna, under 1991, visade det sig att 11 procent av samtliga som dömts till vård 1991, blivit dömda till tvångsvård men ej intagna för tvångsvård. En orsak till dessa skillnader är att registren är upplagda på kalenderår, utan koppling mellan olika år. En person kan t ex bli dömd sent under fjärde kvartalet ett år och bli intagen för vård under första kvartalet påföljande år. Detta leder till att i fjärde kvartalet under det första året ser det ut som om personen blivit dömd men ej intagen och i första kvartalet påföljande år ser det i registret ut som om personen blivit intagen utan att vara dömd.

5. Stora variationer, mellan åren, har noterats i kommunernas uppgiftslämning av servicelägenheter i vanliga bostadshus. I en studie av kommunens redovisning avseende servicehus med lägenheter och servicelägenheter i vanliga bostadshus valdes nio kommuner, med de största olikheterna, ut och telefonintervjuades angående hur de definierade servicehus med lägenheter och servicelägenheter i vanliga bostadshus. Studien visar att SCBs definitioner av vad som avses med servicehus med lägenheter och servicelägenheter i vanliga bostadshus är missvisande. Eftersom kriteriet i SCBs definitioner av ett servicehus är, att det i fastigheten skall finnas personal även under nätter, så har kommuner med servicehus utan nattpersonal vissa år redovisat dessa som servicelägenheter i vanliga bostadshus och andra år redovisat dessa som

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

servicehus. Ett definitionsproblem har alltså uppstått här, delvis beroende på att fler servicehus numera saknar nattpersonal.

☞ 6. I en jämförande studie mellan *granskat och ogranskat material från socialbidragsstatistiken* så undersöks effektiviteten i och behovet av granskning samt om ogranskat material har tillräckligt hög kvalitet för att utgöra underlag till snabbstatistik. Tre olika årgångar av underlag till socialbidragsstatistiken synades före och efter granskning och upprättning. Resultaten visar att vissa felaktigheter föreligger. Det är främst kommuner som lämnar uppgifter manuellt via blankett som står för felen. En orsak till detta är den ökade uppgiftslämnarbördan som kommunerna fick genom förändringarna i socialbidragsstatistiken fr o m statistikåret 1990. På riksnivå tar dock felen ut varandra så slutsatsen av studien är att man *kan* publicera preliminära ogranskade uppgifter på riksnivå utan alltför stor förlust i precision. Vinsten blir en snabbare publicering och användning av statistiken.

☞ 7. I en kvalitetsstudie från 1988 behandlas *socialbidragsstatistiken i Göteborg* som var behäftad med flera brister vilket försvårade tolkningen av statistiken. Vid datainsamlingen på SCB uppdagades att ett stort antal socialbidragsutbetalningar hade blivit registrerade under felaktiga personnummer. Följden blev att cirka sex procent av det i kommunen totala utbetalade socialbidraget ej kunde redovisas på ett tillfredsställande sätt. Det ADB-system Göteborgs kommun använt sig av saknar personnummerkontroll och därmed ger varje liten felskrivning en felaktighet i registret. Detta utmynnar i stora tolkningsproblem i de siffror som framkommer, inte minst i statistikens jämförbarhet över tiden. Problemen löstes genom matchning mot ett kommunalt invånarregister och upprättning vid de lokala socialbyråerna.

Källförteckning

Färdtjänst 31 December 1991; S 20 SM 9201; 1992; SCB

Social hemtjänst 1991 samt social hemhjälp November 1991; S 21 SM 9201; 1992; SCB

☞ 4. Langlet, P & Florén I; *Vuxna missbrukare - jämförelser mellan två uppgiftskällor*; 92-06-10; I/SOC

☞ 6. Höglund-Dávila, E; *Jämförelse av granskat och ogranskat material i socialbidragsstatistiken*; 90-12-18; I/RS

☞ 7. Höglund-Dávila, E; *Kvalitetsstudie av underlaget till socialbidragsstatistiken från Göteborg 1988*; 90-08-20; I/RS

☞ 5. Palmgren, A-C; *Studie av kommunernas redovisning avseende servicehus med lägenheter och servicelägenheter i vanliga bostadshus*; 92-08-17; I/SOC

Produkthandbok för socialbidragsstatistik; 90-02-21; I/SOC; SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

1.2.3 Hälso- och Sjukvårdsstatistik

Löpande produkter inom Hälso- och sjukvårdsstatistik:

* Dödsorsaksstatistik (TU; IR, AM)

* Hälsostatistik (Baseras på andra interna register)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

Det finns ingen egentlig produkthandbok för dödsorsaksstatistiken. Utarbetade handledningsböcker avseende kodning och datasystem finns däremot för dödsorsaksregistret.

I "Dödsorsaker 1990" ges en beskrivning av kvaliteten hos produkten samt basuppgifter i form av datainsamling, begreppsförklaring samt bearbetning. Skriften tar bl a upp att internationella studier visat på betydande problem vad gäller diagnosuppgifternas tillförlitlighet. Det har konstaterats på flera håll att tillförlitligheten i dödsorsaksuppgifterna oftast är säkrare för yngre personer än för äldre. Likaså är uppgifter om våldsam död och sjukdomar med dramatiskt förlopp mer tillförlitliga än uppgifter om kroniska tillstånd. De mest detaljerade undersökningarna är obduktioner som utförts dels kliniskt på sjukhus, dels vid rättsmedicinska undersökningar.

I "hälsostatistisk årsbok 91/92" görs en genomgång av innehåll, undersökningsmetod, kvalitet samt publicering för de olika data som hälsostatistiken bygger på.

Kvalitetsstudier

8. 1992 genomfördes en studie avseende "*Tidsuppföljning av läkarnas och sjukhusens redovisning av intyg om dödsorsak*". Orsaken till att studien genomfördes var de ändrade rutiner för insamling av dödsbevis som gäller fr o m 1 Juli 1991. Den nya rutinen innebär att läkarna istället för att skicka ett enda dödsbevis till pastorsämbetet skickar dels ett intyg om dödsorsaken direkt till SCB och dels ett dödsbevis, utan dödsorsak, till skattemyndighetens folkbokföring. Tillvägagångssättet för studien var att personnummer matchades mot folkbokföringens aviregister över döda 1991. Konklusionen är att den stora majoriteten intyg fortfarande inkommer inom föreskrivna tre veckor (86%). En mindre grupp intyg är dock kraftigt försenade och andelen intyg som överhuvudtaget inte inkommer, bortfallet (5%), har ökat markant.

9, 10. Under 1992-1993 gjordes två studier av samhällsmedicin i Umeå och SCB avseende *noggrannheten i dödsorsaksstatistiken gällande bröstcancer och lunginflammation*. Ett slumpmässigt urval av 1 376 fall drogs från en population av 36 642 fall för 1984, i åldern 15-74 år. En expertpanel studerade kedjan av händelser som lett fram till dödsfallet och jämförde med den angivna orsaken. Av de 244 fall där bröstcancer angivits som dödsorsak var 8 fall (3,3%) felklassificerade. Bland de 236 fall där lunginflammation var underliggande dödsorsak var samstämmigheten skaplig (kappa 0,32) mellan angiven dödsorsak och expertpanelens diagnos. För yngre patienter var överensstämmelsen mycket god (kappa 0,66). För certifikat från doktorer runt 50 år var samstämmigheten måttlig (kappa 0,45) medan certifikaten som utfärdats av rättsmedicin visade mycket god överensstämmelse (kappa 0,63). Av 1 079 fall var det fem som konstaterades bero på lunginflammation av expertpanelen men som angivits någon annan orsak i certifikatet.

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

☞ 11. 1983 gjordes en studie avseende "Kvalitetskontroll av dödsorsaksuppgifter". Genom ett slumpmässigt urval drogs 1 000 dödsbevis av, totalt, 91 060 inträffade dödsfall under 1979. Resultaten visar bl a att 10 procent av dödsbevisen ej var kodningsbara vid SCB. Av dessa 10 procent var merparten av bevisen grundade på klinisk undersökning på sjukhus. Diskussioner förs kring problemen hur dödsbevisen skrivs, fastställandet av direkt- och underliggande dödsorsak samt olika rutiner.

☞ 12. Under 1993 gjordes en studie för att identifiera *trender i den underliggande dödsorsaksstatistiken som kunde tänkas bero på ändringar i "kodarnas" val och principer vid registrering*. Man granskade 31 "baslistor" från 1970-1988. Studien visar att den underliggande trenden i orsaksförhållandet befanns bero på ändringar i "kodarnas" benägenhet att registrera tillstånd. För tretton kategorier kunde trenden förklaras av ändringar i "kodarnas" tolkningspraxis: fem uppåtgående, fyra insignificanta och fem nedåtgående trender.

☞ 13. 1992 presenterades studien "*Lunginflammation - felkälla i dödsorsaksstatistiken*". Studien bygger på jämförelser mellan dödsattester och journaler där lunginflammation angivits som underliggande dödsorsak bland personer upp till 75 år. Av 145 förfrågningar ute på klinikerna fick man in 139 svar. Av dessa 139 visade det sig att i 22 fall hade man inte förstått vad som menades med underliggande dödsorsak. För 76 av de resterande 117 fallen ledde svaren till att något annat än lunginflammation registrerades som underliggande dödsorsak. Resultaten visar att attesterna är tillförlitligare för yngre personer än för äldre.

I SPRI:s rapport nr 122 ges en ingående beskrivning av dödsorsaksregistrets kvalitet. Problem kring mätfel, täckningsfel och jämförbarhet behandlas bl a. Vad gäller jämförelser över tiden så pekar man på svårigheter pga bättre diagnosmetoder, förändringar i det internationella klassifikationssystemet samt säsongfluktuationer. Ett betydande problem ligger i svårigheten att ställa rätt diagnos.

I en studie om reumatiska sjukdomars validitet och reliabilitet så gjordes en undersökning som grundades på ett urval bestående av 157 personer. Dessa hade tidigare rapporterat om reumatisk sjukdom och de återintervjuades, 6 till 24 månader efter originalintervjun, för att se på tillförlitligheten i rapporteringen. Resultaten visar att överensstämmelsen är 84 procent vad beträffar förekomsten av reumatisk sjukdom. Vad gäller diagnosgrupp för reumatisk sjukdom så är samstämmigheten 57 procent mellan de två intervjutillfällena. Samma reumatiska sjukdom rapporterades i 38 procent av fallen. Överensstämmelsen är alltså i flera fall låg. Undersökningen kan anses ha acceptabel validitet och reliabilitet endast om man beaktar den proportionella fördelningen av grupper av reumatiskt sjuka, baserad på aggregerad data.

I "Dödsorsaksstatistiken - felkällor, ett lektionsunderlag" görs följande indelning för felkällor:

* Fastställa dödsorsaken	* Skriva dödsbevis
* Utarbeta statistik	* Utarbeta rapport - använda statistiken

För utfärdande av dödsbevis pekar man bl a annat på problem som att lokal praxis gäller, olika kriterier för dödsorsak, läkarens personliga attityd, missförstånd av dödsbevisblanketten samt medvetet undertryckande av vissa diagnoser.

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

I en sammanställning av tre fallstudier inom befolkningsstatistiken 1990 för registren RTB, dödsorsaksregistret samt fruktsamhetsregistret görs bl a en kvalitetsgranskning. Brister i dödsorsaksregistret antas i första hand bero på de svårigheter som läkarna ibland har när de skall fastställa dödsorsaken. Liten utbildning i hur man fyller i ett dödsbevis, orutinerade läkare och tidsbrist är förklaringar till att uppgifterna kan ha sämre kvalitet.

Källförteckning

☛ 9. Bygren L-O, Bucht G, Eriksson A och Johansson L-A; *Accuracy of breast cancer mortality statistics*; Department of Social Medicine Umeå; 1993

☛ 10 Bygren L-O, Bucht G, Eriksson A och Johansson L-A; *The accuracy of pneumonia in the cause of death register*; Department of Social Medicine Umeå; 1993

☛ 8. Bygren, M; *Tidsuppföljning av läkarnas och sjukhusens redovisning av intyg om dödsorsak*; 92-08-20; SCB

Dödsorsak ?; SPRI rapport nr 122; 1983

Dödsorsaker 1990; SOS; 1992; SCB

Hälsan i Sverige, Hälsostatistisk årsbok 1991/1992; 1991; SCB

Johansson, L-A; *Dödsorsaksstatistiken - felkällor*, lektionsunderlag; 93-03-12; I/HS; SCB

☛ 13. Johansson, L-A; *Lunginflammation - felkälla i dödsorsaksstatistiken*; Läkartidningen, volym 89 nr 39 ; 1992

☛ 11. *Kvalitetskontroll av dödsorsaksuppgifter*; Promemoria 1983:5, Rätts- och socialstatistik; SCB

☛ 12. Lindahl, B.I.B & Johansson, L-A; *Multiple cause-of-death data as a tool for detecting artificial trends in the underlying cause statistics: A methodological study*; Department of geriatric medicine, Karolinska institute, and the diabetes teaching and research unit, Karolinska hospital, Sthlm and section of Cause-of-death Statistics, Statistics Sweden, Sthlm; Oct. 1993

Mägi M, Allander E, Bjelle A och Ragnarsson A; *Rheumatic Disorders in a health survey: How valid and reliable are the reports?* Scand J Soc Med 12: 141-146, 1984

Qvist, J; *Bakgrundsmaterial från demografiska funktionen, Kvalitets- och metodfrågor vid användning av registerdata, Tre fallstudier inom befolkningsstatistiken*; 1990:2; U/STM; SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

1.2.4 Kulturstatistik

Löpande produkter inom Kulturstatistik:

- * Biblioteksstatistik (TU, UU; PE)
- * Museistatistik (TU; PE)
- * Kulturmiljövård (TU; PE)
- * Översiktlig massmediestatistik (TU; PE)
- * Studieförbundens verksamhet (TU; PE, ER)
- * Samhällets utgifter för kultur, kommunala kulturutgifter (TU; PE)

Produkthandböcker, kvalitetsdeklarationer samt kvalitetsstudier

Det finns inga kvalitetsredovisningar i de SM som redovisar kulturstatistiken. För några av produkterna finns information om uppgiftsinsamling och definitioner men i övrigt är det sparsamt med upplysningar kring produkterna.

Det finns inga produkthandböcker och det finns heller inga kvalitetsstudier gjorda inom kulturstatistiken.

1.2.5 Trafiksäkerhetsstatistik

Löpande produkter inom Trafiksäkerhetstatistik:

- * Vägtrafikolycksstatistik (TU; Blanketter/Magnetband)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I SM, "Polisrapporterade vägtrafikolyckor med personskada, 1991", finns det ett avsnitt med statistisk kvalitet och användbarhet. Här ges bl a en redogörelse för under-rapporteringen av vägtrafikolyckor och en klassificeringsgranskning av skadade personer. Överensstämmelsen i klassificering mellan sjukhus (Umeå, Sahlgrenska och Östra sjukhuset Göteborg) och polisen vad gäller svårt skadade beräknas vara 84-92 procent. För lindrigt skadade är överensstämmelsen i klassificeringen 73-80 procent.

Någon produkthandbok finns inte för vägtrafikolycksstatistiken.

Kvalitetsstudier

14. I den jämförande studien "*Kvalitetsundersökning avseende statistik över vägtrafikolyckor med personskada, 1992*" visar det sig att skillnader föreligger beträffande SCBs statistik och RPSs statistik i de fall redovisningen borde överensstämma. I det här administrativa systemet så redovisas "trafikolyckor, som kommit till polisens kännedom". Trots den strikta definitionen visar studien att närmare 10 procent av personskadeolyckorna försvinner i hanteringen innan underlaget når SCB från polisstationerna. Orsaker till bortfallet är de många instanser som handhar arbetet,

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

alltifrån polisen på olycksplatsen, det fortsatta utredningsarbetet, diarieföringen och slutförvaringen av olycksblanketten.

☞ 15. I studien "*Analys och jämförelse av polisrapporterade personskadeolyckor i trafikolycksstatistiken, 1990*" har jämförelser gjorts mellan uppgifter från SCB-Polisen och SCB-Vägverket-Kommunerna. Vid en jämförelse mellan SCBs statistik och polisens sammanställningar visar det sig bl a att SCB har 30 procent fler olyckor än polisen i Västernorrlands län. En slutsats som dras är att det "föreligger uppenbara brister i polisens sammanställningar".

Vid en jämförelse mellan SCB, Vägverket och kommunerna så kan man för "Olyckor med lätt skada" notera att bortfallet är minst 6 procent. Motsvarande siffra för "svårt skadade" är 3 procent. Vid en närmare granskning av Östergötlands- samt Kronobergs län så är bortfallet för trafikolyckor minst 4 procent för Östergötland samt **minst 20 procent** för Kronoberg.

☞ 16. I skriften "*Trafikskador, 85*" finns ett kapitel avseende *täckningsgraden i vägtrafik-olycksstatistiken*. Den bygger på en undersökning där man lade till ett antal frågor om inblandning i vägtrafikolyckor till AKU. Därefter fick vissa av de urvalspersoner som varit inblandade i en vägtrafikolycka en enkät angående omständigheterna kring olyckan. Resultaten visar att för 82/83 beräknas undertäckningen för trafikolyckor med personskada vara ca 63 procent, i jämförelse med de olyckor som kommit till polisens kännedom. Täckningsgraden för cyklister beräknas till ca 15 procent och för mopedister är motsvarande siffra 32 procent.

☞ 17. I 1978-års ULF undersökning "Offer för vålds och egendomsbrott" görs en *granskning av offer för trafikolyckor* genom intervju av sammanlagt 7 960 personer i åldern 16-74 år. Det totala antalet skadade i trafiken estimeras till 45 000 personer under 1978, enligt undersökningen. Det totala antalet skadade i trafiken under detta år som kommit till polisens kännedom är ca 18 000. **Detta pekar mot en undertäckning på 60 procent för trafikolyckor med personskador.**

Källförteckning

☞ 14. Alexandersson, S; *Kvalitetsundersökning avseende statistik över vägtrafikolyckor med personskada*; 92-06-26; I/TSÄK; SCB

☞ 15. Björketun, U & Nilsson, G; *Analys och jämförelse av polisrapporterade personskadeolyckor i trafikolycksstatistiken*; 90-06-15; Väg- och trafikinstitutet

☞ 17. *Offer för vålds och egendomsbrott 1978*; ULF nr 24; 1981; SCB

Polisrapporterade vägtrafikolyckor med personskada, 1991, HS 11 SM 9201; SCB

☞ 16. *Trafikskador 1985*; SOS; SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

1.2.6 Befolkningsstatistik

Löpande produkter som ingår i Befolkningsstatistik och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

* Registret över totalbefolkningen (RTB) (TU; ER) * Årlig befolkningsstatistik (TU; IR, ER)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

För produkterna "Barnens familjeförhållande år 1985" och "Familjeförändringar kring 1980 och 1985" finns det ett relativt omfattande metod- och kvalitetsavsnitt. Vid en jämförelse mellan bostadshushåll i FoB85 och motsvarande evalveringsundersökning visar det sig bl a att det relativa bruttofelet ligger runt 8 procent för ensamboende och ensamstående med barn. Ett annat problem som beror på felklassificering i folkräkningen är att ensamstående med barn överskattas med 2,8 procent beroende på att de enligt evalveringen är *sammanboende* med barn. 1,8 procent överskattas pga att de enligt evalveringen är ensamboende *utan* barn. Faktorer som påverkar resultaten är bl a ombildade familjer, korta förhållanden, uppgifter saknas om pappan samt invandrare. Vid jämförelser mellan FoB, AKU och ULF kan man bl a notera att antalet sambor i FoB underskattas med 15,3 procent om vi antar att ULF skattningen ger sanna värden. FoB underskattar antalet sambor med 11,4 procent förutsatt att AKU skattningen är den sanna.

I skriften "Folkmängd 31 Dec. 1988" ges en beskrivning av befolkningsstatistikens kvalitet. Här nämns bl a att de största täckningsproblemen beror på invandringen som beräknas ge en övertäckning på 2,8 procent (ej Norden).

I produkthandboken för RTB ges en utförlig beskrivning av bl a registrets innehåll, produktionsförfarande samt kvalitet. För mätkvaliteten nämns t ex att det föreligger svårigheter vid kontroll av fastighetsbeteckning och fastighetslöpnummer samt att alla bosatta i Sverige inte är registrerade, ex asylsökande.

Registerinformationsprogrammet DAISY ger bl a upplysningar om RTBs undersökningsmetodik, kvalitet samt jämförbarhet.

Kvalitetsstudier

I en sammanställning av tre fallstudier inom befolkningsstatistiken 1990 för registren RTB, dödsorsaksregistret samt fruktsamhetsregistret görs bl a en kvalitetsgranskning. För RTB nämns att det förekommer en viss undertäckning som beror på invandringen. Denna undertäckning märks först när man önskar uppgifter om "de facto" populationen eftersom registret utgår från den kyrkobokförda befolkningen. Vad gäller mätkvaliteten så påverkas RTB av ev fel i kyrkobokföringen. Av betydelse är exempelvis flyttningar inom landet som inte anmäls till pastorsämbetena. Andra felkällor är brister i inkomststatistiken och individernas fördelning efter fastighetsnummer.

Folk- och Bostadsräkningarna

Orsaken till att inte Folk och Bostadsräkningen har räknats in i den här sammanställningen är att undersökningen använder egeninsamling av material för statistisk framställning. Det finns ett välutvecklat program för uppföljning och kvalitets-

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

granskning av Folk och Bostadsräkningarna. Evalveringsstudier genomförs fortlöpande. På 1980-, 1985- och 1990-års FoBar har det gjorts evalveringar för sysselsättningsdata och bostads och hushållsdata. I sysselsättningsevalveringen 1990 ingick även utbildningsdata. Evalveringarna presenteras i SM. Nedan ges ett exempel på tillvägagångssätt och resultat för en evalvering.

1992 genomfördes en evalveringsstudie avseende sysselsättningsdata och utbildningsdata i FoB90. Tillvägagångssättet var att ett antal FoB anpassade tilläggsuppgifter lades till i AKU. Uppgifterna jämfördes sedan mot motsvarande uppgifter i FoB90. Urvalet bestod av sammanlagt 17 034 personer i åldrarna 16-74 år. Exempel på resultat är följande:

Andelen felklassificerade individer med avseende på sysselsättningsstatus är för förvärvsarbetande 5,8+/-0,8 procent och för icke förvärvsarbetande 8,7+/-1,3 procent. Felklassificeringen med avseende på utbildningens huvudgrupp är 19,5+/-1,4 procent för allmän grundutbildning. För utbildningsnivå "Förgymnasial utbildning 9 år" är felklassificeringen 24,2+/-2,4 procent.

Källförteckning

Barnens familjeförhållanden år 1985; Be 13 SM 9201; SCB

Befolkningsstatistik 1992, Folkmängd efter kön, ålder och medborgarskap; 1992; SOS; SCB

DAISY (Registerinformationsprogram); Registret över totalbefolkningen

Evalvering av FoB90, Sysselsättningsdata och utbildningsdata; Be 44 SM 9301; SCB

Familjeförändringar kring 1980 och 1985; Be 15 SM 9201; SCB

Folkmängd 31 dec 1988, del 1-2, kommuner och församlingar; 1989; SOS; SCB

Qvist, J; Bakgrundsmaterial från demografiska funktionen, Kvalitets- och metodfrågor vid användning av registerdata, Tre fallstudier inom befolkningsstatistiken; 1990:2; U/STM; SCB

Registret över totalbefolkningen; Produkthandbok 1993; 1993; V/BE; SCB

1.2.7 Ekonomisk Fördelningspolitik

Löpande produkt som ingår i Ekonomisk fördelningspolitik och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

- * Totalräknad inkomststatistik (TU, UU; IR)
- * Årsöversikt över skatter, avgifter och inkomstfördelning (TU, UU; ER, IR)
- * Inkomstfördelningsundersökningen (HINK) (UU; IR, ER, AM)

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I de olika SM som presenterar ovanstående produkter finns kvalitetsaspektavsnitt som innehåller bakgrundsinformation och antaganden kring produkternas kvalitet. I SM för HINKen finns ett kvalitetsavsnitt som bl a tar upp olika felkällor för produkten.

1987 sammanställdes en informationsskrift avseende inkomst- och utgiftsstatistiken vid SCB. Skriften tar bl a upp användningsområden, aktualisering och utveckling av statistiken. Något kvalitetsavsnitt finns det däremot inte.

För HINKen finns ingen utarbetad produkthandbok.

Registerinformationsprogrammet DAISY ger bl a information om SCBs taxeringsband och befolkningsregistret med inkomstuppgifter. Här finns bl a avsnitt om registrens kvalitet, jämförbarhet och undersökningsmetodik.

Kvalitetsstudier

☞ 18. 1991 gjordes en *jämförelse av hushållsdefinitioner och antalsskattningar i HINK, HUT, FoB, BHU, IoF samt ULF*. Jämförelsen visar på tydliga skillnader mellan de olika underökningarna vad gäller definition och skattning av antalet hushåll för olika hushållstyper. Som ett ex kan nämnas att för skattningen av samtliga ensamstående och sammanboende är skillnaden i antal hushåll mellan FoB och BHU över 1 miljon.

Det har gjorts ett stort antal studier kring HINKen i samband med en utförlig översyn som gjordes under senare hälften av 80-talet. Ingen av dessa studier berör dock kvaliteten kring administrativt insamlade uppgifter.

Källförteckning

DAISY (Registerinformationsprogram); SCBs taxeringsband (SCBTB) samt befolkningsregistret med inkomstuppgifter (RTBSRED); 1993

Inkomstfördelningsundersökningen 1990; Be 21 SM 9201; SCB

Inkomst- och skattestatistik 1990; Be 20 SM 9201; SCB

Inkomst- och utgiftsstatistiken vid SCB; 1987-03-17; I/UI; SCB

☞ 18. Sandqvist, A; *Jämförelse av hushållsdefinitioner och antalsskattningar i några SCB undersökningar*; 1991-02-15; I/UI; SCB

1.2.8 Demografi med barn och familj

Register som tillhör programmet demografi med barn och familj:

* Fruktamhetsregistret

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

Det finns inga löpande produkter inom demografi med barn och familj. Programmet har däremot ett fruktsamhetsregister som ligger till grund för många av de produkter som framställs.

Kvalitetsstudier

En sammanställning av tre fallstudier inom befolkningsstatistiken 1990 har gjorts för registren RTB, dödsorsaksregistret samt fruktsamhetsregistret. Här beskrivs kortfattat fruktsamhetsregistret och dess variabler. Tyngdpunkten ligger på en kvalitetsredovisning av registret. Täckning, mätfel samt användning och relevans belyses. I fruktsamhetsregistret beräknas undertäckningen uppgå till ca 10 procent för kvinnor. Ett problem som tas upp är att före 1960 avser registret sociala barn (dvs de barn som finns i ett hushåll enligt FoB 1960). Det innebär att adoptivbarn eller makes barn ger kvinnan ett för högt barnantal. I de fall fadern eller någon annan person har vårdnaden om ett barn blir barnantalet för lågt.

Källförteckning

Qvist, J; *Bakgrundsmaterial från demografiska funktionen, Kvalitets- och metodfrågor vid användning av registerdata, Tre fallstudier inom befolkningsstatistiken;* 1990:2; U/STM

1.3 Företagsstatistik

I översikten ingår, för F-avdelningen, 39 produkter fördelat på fem olika program. Metodenheten inom företagsstatistik har skrivit ett informationsblad över färdiga handböcker och handböcker som är under utarbetning på F-avdelningen.

1.3.1 Servicenäringsgar

Löpande produkter som tidigare hörde till servicenäringsgar och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

Kommunal finansstatistik

- * Taxeringsutfallet (TU; ER)
- * Kommunalskatter (TU; PE, ER, IR)
- * Skatteutjämning för svenska kyrkan (TU; ER, IR)

Tjänstenäringsgarstatistik

- * Årlig branschstatistik för bolag och personliga företag (UU; AM)
- * Finansstatistik för tjänsteföretag (TU, UU; PE, ER)
- * Nyetableringsstatistik (UU; PE, IR)
- * Regional redovisning av omsättningen inom varuhandeln (TU; ER)
- * Mervärdeskattestatistik (TU; ER)

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

Transportstatistik

- * Bilstatistik enligt bilregistret (TU; ER)
- * Utländska lastbilstransporter i Sverige (UU; ER)
- * Hamnstatistik (TU; PE, IR)
- * Sveriges utrikessjöfart (TU; AM)
- * Antal inpasserade och utpasserade passagerare över den svenska gränsen med fartyg, järnväg, flyg och bil (TU; IR)

Tursiststatistik

- * Inkvarteringsstatistik (TU; PE)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

För transportstatistik finns det kvalitetsavsnitt i SM för produkterna hamnstatistik och utländska lastbilstransporter i Sverige. I de SM som finns för ovanstående produkter i kommunal finansstatistik finns ingen kvalitetsredovisning. För tjänstenäringssstatistiken finns en mindre redovisning av kvaliteten i skriften "Företagen 1991". Färdig produkt-handbok finns för produkterna lastbilstransporter i Sverige (UVAV) och Inkvarteringsstatistik.

Kvalitetsstudier

En jämförelse av lön mellan Industristatistik och Företagsstatistik mot KU samt en jämförelse av omsättning mellan Industristatistik och Företagsstatistik mot momsen gjordes 1988. Resultaten visar att lönen redovisas lägre siffror, totalt sett, i KU jämfört med industri- och företagsstatistiken. Omsättningen anges, totalt sett, högre värden i momsen jämfört med industri- och företagsstatistiken. Jämförelsen är dock inte presenterad i rapportform så några kommentarer eller slutsatser finns inte att tillgå.

1990 genomfördes ett projekt avseende tidigareläggning av produktion och presentation av inkvarteringsstatistiken. För att få snabbare tillgång till grundmaterialet skickades ett kom-ihåg-kort ut strax innan ordinarie insändningstid. Det gjordes även telefon-påminnelser för de områden som uppvisade låg svarsfrekvens. Resultaten visar att en tidigareläggning inte är genomförbar med hjälp av de två insatserna. Svarsfrekvensen ökade inte nämnvärt.

Källförteckning

Företagen 1991; SOS; 1993; SCB

Larsson, K; *Handbok, Inkvarteringsstatistiken*; 1989; F/SE; SCB

Larsson, K & Grabö, G; *Rapport projekt F1 angående tidigareläggning av produktion och presentation av inkvarteringsstatistiken*; 1990-08-24; F/SE; SCB

Utländska lastbilstransporter i Sverige under 1990; T 54 SM 9201; SCB

Utrikes och inrikes varutrafik på fartyg 1991; T 45 SM 9201; SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

1.3.2 Företagsregistret

Register inom programmet Företagsregistret:

* Centrala företags- och arbetsställeregistret (CFAR)	* Allmänna företagsregistret (basregistret)
* Koncernregistret (KCR)	(Delmängd av CFAR)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

En produkthandbok för CFAR skrevs 1989. Den innehåller information om:

- * Enheter och variabler
- * Arbetsställedefinition och operationella regler för olika näringsgrenar
- * Företagsvariabler
- * Arbetsställevariabler
- * Kvalitetsdeklaration
- * Förordningar

Kvalitetsdeklarationen innehåller information om täckning, tillförlitlighet och aktualitet för olika variabler och koder i CFAR.

En ny produkthandbok håller på att framställas och har en liknande uppläggning som den tidigare utgåvan. Nya avsnitt är:

- * Hur man söker i CFAR
- * Informationssamling och redovisning av kontroller
- * Beskrivning av systemet CFAR

Registerinformationsprogrammet DAISY ger bl a upplysningar om CFARs och KCRs undersökningsmetodik, kvalitet samt jämförbarhet.

Kvalitetsstudier

I en redogörelse av kvaliteten i CFAR/BASUN behandlas täckning, fullständighet, tillförlitlighet, aktualitet och specifika registeregenskaper. Tillförlitligheten bedöms utifrån programpersonalens egna erfarenheter pga att det inte finns några gjorda kvalitetsmätningar. För företag kan det antas föreligga en undertäckning på mellan 2-3 procent och en övertäckning på 2,5-3,5 procent. Vid undertäckning rör det sig mest om små företag/arbetsställen. Övertäckningen beror huvudsakligen på att avregistreringen i momsen är långsam samt att det finns en tendens att "fysiker" ligger kvar med B-skatt under kalenderåret. Vad gäller korrekta uppgifter så antas variabeln belägenhetsadress vara mest osäker med en tillförlitlighet på 70-90 procent.

☛ 19. En *adressregisterkontroll* görs varje år av BASUN från företaget Reklamstatistik AB. Syftet är att mäta aktualitet, relevans och tillförlitlighet av registret. Man går ut till ca 880 slumpmässigt utvalda företag i adressbanker och kontrollerar om angivna uppgifter är riktiga. För företag med 1-9 anställda visar resultaten för 1993 att uppgifterna för variablerna postadress, besöksadress och telefonuppgift är felaktiga i över 10 procent av fallen. För företag med 100 eller fler anställda är felaktigheten över 10 procent för variablerna postadress, telefonuppgift samt antal anställda. (BASUN = Basregisterutredningen)

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Extern register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

Källförteckning

☛ 19. Adressregisterkontroll, Maj-September 1993; Reklamstatistik AB

CFAR - Handbok; 89-09-20; F/REG; SCB

DAISY (Registerinformationsprogram); Centrala Företags- och Arbetsställeregistret samt Koncernregistret

Thornadtsson, B; *Beskrivning av kvaliteten i CFAR/BASUN*; 90-12-03; F/REG; SCB

1.3.3 Konjunkturstatistik

Löpande produkter som tidigare ingick i konjunkturstatistik och som använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB.

Utrikeshandelsstatistik

- * Transportsätsstatistik (TU; ER)
- * Volym- och prisindex (TU; ER)
- * Månads-, kvartals- och årsstatistik: Detaljerad varu- och länderfördelning (TU; ER)
- * Månads-, kvartals- och årsstatistik: Snabbstatistik (TU; ER)

Kapitalmarknadsstatistik och finansiella räkenskaper

- * Balansstatistik för finansinstitut (TU; AM)
- * Stockstatistik för finansinstitut (TU; ER)
- * Nyutlåningsstatistik (TU; AM)
- * Bokslutsstatistik för finansinstitut (TU; AM)
- * Börsaktieägarstatistik (TU; AM)
- * Finansiella räkenskaper (Sammanställning av kapitalmarknadsstatistiken)
- * Kvartalsvis balansstatistik för icke finansiella företag (UU; PE)
- * Företagens utländska tillgångar och skulder (UU; PE)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I flertalet av de skrifter som presenterar utrikeshandelstatistiken finns mindre summariskt beskrivande kvalitetsavsnitt. I skrifterna över kapitalmarknadsstatistik och finansiella räkenskaper finns det ett kvalitetsavsnitt i SM för börsaktieägandet. Här nämns bl a den nya samordningen av mättider för direktregistrerade och förvaltarregistrerade. Tidigare skiljde drygt femtio dagar mellan mättidpunkterna vilket skapade osäkerhet i statistikens tillförlitlighet.

För resterande produkter saknas kvalitetsavsnitt.

I skriften "Finansbolagen 1990" finns ett avsnitt om bortfallets betydelse. Fyrtio finansbolag saknas i totalundersökningen, vilket motsvarar 1,7 procent av finansbolagens totala värden för balansomslutningen i resultaträkningen.

Det finns en utförlig handbok för utrikeshandelstatistiken som bl a innehåller avsnitt om klassificering, insamling, bearbetning, omfattning och kvalitet. I kvalitetsavsnittet finns delavsnitt om tillförlitlighet, tidskvalitet samt tidsseriebrott. Vad gäller

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Extern register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Intern register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

tidsseriebrott så har detta orsakats av ändringar i tidslokaliseringen, varunomenklaturerna, landredovisningen, statistikens omfattning och avgränsning samt indexberäkningen. För tillförlitligheten pekar man på tvedydigheter i ursprungslandsbegreppet, varuklassificeringen samt transaktionsvärdet.

För kapitalmarknadsstatistik och finansiella räkenskaper finns inga produkthandböcker.

Kvalitetsstudier

☞ 20. 1982 gjordes en granskning av *tillförlitligheten hos utrikeshandelsstatistiken*. Granskningen grundar sig på en undersökning där ett slumpmässigt urval drogs, omfattande 1 500 varuposter som avser införseln och 1 600 varuposter som avser utförseln. De redovisade uppgifterna har sedan jämförts mot de sanna uppgifterna (urvalet uppräknat till totalnivå). En jämförelse görs även mellan 1975-års värden och 1980-års värden. Resultaten visar bl a att antalet varuposter med minst ett fel, i procent av det totala antalet varuposter, är 41,2 procent för importen år 1975 och 40,3 procent år 1980. För exporten är motsvarande siffror 66,8 procent år 1975 och 64,5 procent år 1980. Totalt sett är tillförlitligheten i importstatistiken så gott som oförändrad mellan 1975 och 1980. Tillförlitligheten hos exportstatistiken har blivit något högre 1980 jämfört med 1975.

Källförteckning

Börsaktieägendet 1990; K 20 SM 9201; SCB

Finansbolagen 1990; K 14 SM 9201; SCB

Handbok för utrikeshandelsstatistiken; SOS; 1982; SCB

☞ 20. *Tillförlitligheten hos utrikeshandelsstatistiken*; Promemorior från SCB 1982:2; SCB

Utrikehandel 1993, kvartalsstatistik, Export HS/land, Januari-Mars; 1993; SCB

1.3.4 Industristatistik

Löpande produkter som ingår i industristatistiken och som använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

- * Industri- och bergverksstatistik (TU; PE)
- * Produktionsvolymindex (Baseras huvudsakligen på den årliga industristatistikens primäruppgifter)
- * Regional industristatistik (Baseras huvudsakligen på den årliga industristatistikens primäruppgifter)

Finansstatistik för företag mm

- * Finansstatistik för industriföretag (TU, UU; PE, ER)
- * Produktionsstatistik för byggnads- och byggkonsultföretag (TU, UU; PE)
- * Utländska företag (TU; PE)
- * Resultatstatistik (TU, UU; PE)

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I SM "Industristatistik 1990, preliminära branschdata" finns ett mindre avsnitt om redovisningens tillförlitlighet. Det nämns exempelvis att en ny cut-off gräns tillämpas fr o m 1990 som i princip innebär att endast industriföretag med minst 10 anställda kommer att täckas av undersökningen. Den tidigare gränsen var 5 anställda. I övriga skrifter saknas redovisning av kvaliteten för ovanstående produkter.

1990 skrevs en produkthandbok "Finansstatistik för företag" som behandlar produktens historik, mål, genomförande, kvalitet samt utvecklingsplaner. I avsnittet om kvaliteten så redovisas mätfel, urvalsfel och relevans. För relevansen pekar man på problemet att allt fler företag lägger ut rena stödfunktioner som ex ADB-service på egna företag. Detta medför att analyserbarheten minskas för såväl företag som bransch.

I skriften "Industri 1990, del 1" så finns ett avsnitt om omläggning av statistiken och förändringar jämfört med tidigare redovisningar. Här presenteras bl a de nya populationsavgränsningarna där samtliga företag, vilka under året tillhört industrin, skall ingå. I avsnittet ingår även metodbeskrivning för hantering av bortfall och undertäckning samt hur redovisningen av tabellerna skall se ut.

Ett större arbete som pågår nu är en revidering av industristatistiken. Ett led i detta arbete är rapporten "Revidering av industristatistiken - beskrivning av estimationsmetoder". För att få en uppfattning om hur väl dessa metoder fungerar så har en rad olika tester genomförts. Ett exempel på detta är att behandla inkomna ettarbetsställe-företag som om de vore bortfall och imputera på objektsnivå. Därefter jämförs imputerat och inkommet värde. Revideringen är inte slutförd utan pågår fortlöpande.

Kvalitetsstudier

☞ 21. En studie av *granskningens effekter, för variablerna förädlingsvärde, obeskattade reserver samt bruttoinvesteringar*, gjordes på den blankettinsamlade delen av SCBs finansstatistik för 1987. För att studera granskningens effekt på skattningarnas kvalitet gjordes en urvalsundersökning med PPS-urval, för att jämföra de granskade värdena med "sanna" värden från företagens bokslut. Slutsatser av denna undersökning är att granskningen leder till korrekta värden och att de granskade värdena, i stort sett, också kan sägas vara sanna. Andra konklusioner är bl a att felen blev väldigt snedfördelade och att bättre information till företagen skulle ge ett minskat antal fel.

Källförteckning

Augustsson, M; *Produkthandbok för finansstatistik för företag*; 90-06-26; F/IND; SCB

Elvers, E; *Revidering av industristatistiken beskrivning av estimationsmetoder*, F-metod nr 33; 1993-01-21; F/SMS; SCB

Industri 1990, samt reviderade beräkningar för 1989, del 1; 1993; SCB

Industristatistik 1990, preliminära branschdata; I 22 SM 9101; SCB

☞ 21. Wahlström, C; *Granskningens effekter - En studie av SCBs finansstatistik*, F-metod nr 27; 90-02-26; F/STM; SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

1.3.5 Energi- och Prisstatistik

Löpande produkter som ingår i Energi- och Prisstatistiken och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

Byggindex

- * Byggnadsprisindex (TU; IR)
- * Index för underhållskostnader (UU; ER, AM, PE)
- * Faktorprisindex för jordbruksbyggnader (UU; AM)
- * Faktorprisindex för bostäder, entreprenadindex (UU; PE, AM)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I skriften "Byggindex" som utges varje månad finns det ingen kvalitetsredovisning.

Det finns inga produkthandböcker inom byggindexenheten.

Kvalitetsstudier

22. 1992 skrevs en PM om ett *experiment med regressionsmodellen i byggnadsprisindex (BPI)*. Sedan början av 70-talet har BPI beräknats med en hedonisk metod. Inför en stundande avreglering av byggmarknaden behöver den använda beräkningsmodellen ses över vad gäller aktualitet, betydelsen för olika variabler mm. Tillvägagångssättet för experimentet var att en studie genomfördes av regressionsmodellen för flerbostadshus 1987-1989. Dessutom har indexberäkningens känslighet för olika variabler granskats. Följande tre regressionsmodeller har jämförts mot varandra:

- * Använd modell
- * Stor, ovägd modell
- * Stor, vägd modell

Resultat för 1988 visar att förklaringsgraden var 54 procent i den använda modellen. För den ovägd modell var förklaringsgraden 76 procent och för den vägd 81 procent. Det konstateras att inläggningen av tidsfaktor, dyrtidsgrupperingen samt vissa pantvärdesvariabler leder till en modell med avgjort bättre anpassning.

Källförteckning

22. Dalén, J; *Experiment med regressionsmodellen i byggnadsprisindex*; 92-05-18; F/EPR; SCB

1.4 Areell statistik

I översikten ingår, för A-avdelningen, 34 produkter fördelat på fyra olika program.

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

1.4.1 Lantbruksstatistik

Löpande produkter som ingår i Lantbruksstatistiken och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

- * Skördens storlek (TU, UU; AM)
- * Årsväxtrapporteringen (TU; PE)
- * Sysselsättning i storskogsbruket (TU; PE)
- * Galt- och betäckningsstatistik (TU; PE)
- * Lantbrukets företagsregister (TU; PE)
- * Jordbruksekonomiska undersökningen (UU; AM, ER)
- * Deklarationsundersökning för jordbrukare (UU; ER)
- * Lantbruksräkningen (TU; ER)
- * Objektiv skördeuppskattning (UU; PE, AM, ER)
- * Statistik över försäljning av handelsgödsel och kalk (TU; PE)
- * Skogsbrukets arbetskraft, avverkning mm (TU, UU; PE, ER)
- * Nettointäkter mm för jordbrukare (TU; IR)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I jordbruksstatistisk årsbok redovisas resultat samt bakgrundsinformation kring jordbruksstatistiken i form av bl a definitioner, jämförbarhet med annan statistik samt uppgifter om annan publicering. I skogsstatistisk årsbok beskrivs skogsstatistiken i form av resultat, dataunderlag samt beskrivning och hjälpinformation om produkterna. Någon kvalitetsgranskning görs inte i dessa skrifter.

I SM för jordbruksstatistik är det skiftande standard i beskrivningen, informationen och kvalitetsredovisningen av produkterna. De "större" produkterna har generellt en utförlig framställning medan de mindre produkterna ges en mer summarisk beskrivning. I "Deklarationsundersökning för jordbrukare 1990" finns ett avsnitt om jämförbarhet. Där nämns bl a att jämförbarhetsproblem över tiden föreligger pga ändringar i deklarationsförfarande, taxeringsregler mm. Exempelvis torde *underskott av jordbruksfastighet* ha påverkats av att 1990 var sista året som underskott i jordbruket kunde kvittas direkt mot inkomster av andra förvärvskällor. Inkomståret 1989 var för jordbrukare sista tillfället att göra avsättning till allmän investeringsreserv. Att avsättningar inte kunnat göras för inkomståret 1990 har verkat höjande på variabler som *nettointäkt av jordbruksfastighet* och *företagarinkomst* och sänkande på *justerad företagarinkomst*.

I SM "De objektiva skördeuppskattningarna 1993, Omfattning och metoder" ges information kring produktens datainsamlingsmetod, bearbetning, undersökningsvariabler mm.

En allmän information om lantbruksregistret och skördeuppskattningarna ges i broschyrerna "Information om lantbruksregistret 1990" samt "De objektiva skördeuppskattningarna, en beskrivning". Här ges upplysningar om bl a omfattning, bearbetning och användningsområden av registret och produkten. Dessa kan betraktas som en form av produkthandböcker.

En informationsrapport avseende "Strukturstatistik och registeruppgifter på jordbrukets område från mitten av 1990-talet" behandlar bl a de framtida kraven och förutsättningarna vad gäller registerhållning i ett ev medlemskap i EG.

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

Kvalitetsstudier

I boken "*Kvalitetskontroll i lantbruksregistret*" görs en ingående redovisning och beskrivning av lantbruksregistrets uppläggning, kontrollsystem, brister och förtjänster mm. Kvalitetskontrollen bygger främst på erfarenheter, kunskaper och tidigare gjorda granskningar. En beskrivning ges kring de felmekanismer som förekommer för de olika variabelgrupperna. Allmänna reflektioner är att fel på grund av definitionssvårigheter dominerar objektsredovisningen (företag, fastigheter och företagare) och förekommer i stor utsträckning även i arealredovisningen (grödor, ägoslag och trädgårdsodling). Storleksfel (mätfel) har också stor inverkan på arealredovisningen samt på husdjursredovisningen. För vissa variabler (arbetskraft, traktorer, anläggningar och byggnadsverksamhet) framstår istället partiellt bortfall som den dominerande felorsaken.

Ett kapitel avhandlar de speciella problem som föreligger vid redovisning av skogsföretag. Samkörningarna har både 1981 och 1988 varit förenade med åtskilliga praktiska problem. Bland de principiella svårigheterna kan nämnas att en stor del av fastigheterna i LBR, främst genom utarrenderingar av åkermark och betesmark, är uppdelade på ett eller flera företag i LBR och ett eller flera företag utanför LBR. En första förutsättning för att samkörningen skall ge riktiga resultat är att identitetsbeteckningarna för ägarna (personnummer) och fastigheterna (registerbeteckningar) är korrekta i båda registren. I LBR läggs varje år ned ett betydande arbete på att rätta och komplettera brukarnas personnummer, men motsvarande systematiska åtgärder för att rätta fastighetsbeteckningarna har endast förekommit vid enstaka tillfällen.

☞ 23. I studien "*Kontrollmätning av betesmarksarealer som redovisats till lantbruksregistret*" så görs en granskning mellan angivna och sanna värden vad gäller betesmarksareal. Mätningar av betesmarken har gjorts på de 23 gårdar som varit uttagna för arealmätning av åkermarken och jämförts mot de angivna arealerna på blanketten. Bland lantbrukare som redovisat betesmark har flertalet redovisat något för stora arealer. En tredjedel av lantbrukarna har dock inte redovisat någon areal i avsnittet om betesmark trots att det vid kontrollmätningen visat sig finnas betesmark. Detta ger sammantaget att endast 70 procent av den totalt uppmätta betesmarken har redovisats i lantbruksregistret.

☞ 24. 1991 gjordes en studie avseende *kvalitetskontroll av mjölkkor i LBR 1991*. Huvudsyftet var att kontrollera kvaliteten på husdjursuppgifterna i LBR mot bakgrund av att registeruppgifter ligger till grund för utbetalningar till lantbrukare. Stickprovs-kontroller gjordes av Statens jordbruksverk och personal från lantbruksenheterna i varje län. Ett OSU omfattande 1 004 företag (22 880 i pop.) drogs och granskades. Resultaten visar att husdjursuppgifterna i LBR är tämligen tillförlitliga. I en jämförelse mellan företag vars uppgifter ej ändrats och företag där kontrollen resulterat i ändringar visar det sig att det endast är variabeln "Arbetsbehovstimmar" som ger ett signifikant resultat. De flesta av de skillnader som påträffats mellan uppmätt värde och registervärde har i stor utsträckning berott på "tillfälliga" missförstånd eller definitionsfel och någon systematisk överskattning från uppgiftslämnarna föreligger inte.

Källförteckning

☞ 24. Brundell, P; *Kvalitetskontroll avseende mjölkkor i LBR 1991*; 92-09-11; A/LA; SCB

Deklarationsundersökning för jordbruk 1990; J 43 SM 9203; SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

De objektiva skördeuppskattningarna 1993, omfattning och metoder; J 12 SM 9306; SCB

De objektiva skördeuppskattningarna, En beskrivning; 1992; A/LA; SCB

Information om lantbruksregistret 1990; 1990; A/LA; SCB

Jordbruksekonomisk undersökning 1991; J 40 SM 9201; SCB

23. Ländell, Gerda; *Kontrollmätning av betesmarksarealer som redovisats till lantbruks-registret; 92-06-03; A/LA; SCB*

Rapport från ett projekt inom SCB:s avdelning för areell statistik; *Kvalitetskontroll-systemet i lantbruksregistret, Ett program för vidareutveckling; 1991; SCB A/LA; SCB*

Selander, R; *Strukturstatistik och registeruppgifter på jordbrukets område från mitten av 1990-talet; 93-09-02; A/LA; SCB*

1.4.2 Naturresursstatistik

Löpande produkter som ingår i Naturresursstatistiken och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

* Saltsjöfiskets fångster (TU; ER)	* Register över fiskefartyg (TU; ER)
* Deklarationsundersökning för yrkesfiskare (UU; ER)	* Fiskeriräkningen 1990 (TU; PE, IR)

Produkthandböcker, kvalitetsdeklarationer och kvalitetsstudier

Kvalitetsdeklaration finns i SM för "Deklarationsundersökning för yrkesfiskare" samt för "Fiskeriräkningen 1990". I Fiskeriräkningen pekar man bl a på svårigheter att jämföra fiskeriräkningarna på olika områden pga regeländringar.

Det finns inga produkthandböcker och heller inte några kvalitetsstudier gjorda kring ovanstående produkter.

Källförteckning

Fiskeriräkningen den 1 Januari 1990; J 54 SM 9002; SCB

Yrkesfiskarnas inkomster och utgifter 1991; J 52 SM 9301; SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

1.4.3 Miljöstatistik

Löpande produkter som ingår i Miljöstatistiken och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

- * Statistik över utsläpp till vatten (TU; ER)
- * Statistik över avfall och återvinning (TU; PE,AM)
- * Statistik på avrinningsområden (TU; IR, ER)
- * Statistik över luftkvalitet i tätorter (UU; AM, PE)
- * Statistik över vattenkvalitet i inlandsvatten (UU; AM)
- * Gödsel - och bekämpningsmedelsstatistik för jordbruket (TU, UU; PE, AM)
- * Statistik över utsläpp till luft av försurade ämnen m (TU; ER, IR)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I fertalet av miljöstatistikens SM finns det utförligare kvalitetsavsnitt. I SM "Avfall och återvinning i kommunal regi" inriktas kvalitetsredovisningen på ett antal bortfalls-uppgifter. T ex påvisas i vilken grad kommunerna redovisat uppkommen mängd av olika avfallsslag och vem som utfört insamling och transport av avfall. I SM "Utsläpp till luft i Sverige 1990 av svaveldioxid, kväveoxid och koldioxid" görs en uppdelning på stationära- och mobila källor i kvalitetsavsnittet. Inriktningen ligger på hur säkra beräkningsmodellerna är för de olika oxiderna.

Några produkthandböcker finns inte inom miljöstatistikens utan det finns överskådliga beskrivningar av produkterna.

Kvalitetsstudier

☞ 25. Nedan redovisas tre delstudier i projektet "*Kvalitetsstudie över utsläpp av kväveoxider*" som ingår i 1990-års kvalitetsfond.

I rapporten "Kvalitetsproblem i den regionala bränslestatistiken" har det bl a gjorts en jämförelse mellan den månadsvisa bränslestatistiken (magnetband) och den regionala bränslestatistiken (blankett) för de sju största oljebolagen. Resultaten visar att den totala skillnaden är ca 2,5 procent (130 000 m³) mellan de två undersökningarna. Förslag till åtgärder är att avstämning skall ske oftare och att jämförelser för de sju största bolagen görs på kommunnivå för respektive månad.

En annan studie behandlar kvaliteten i beräkningarna av utsläppen från mobila källor. Studien bygger på jämförelser och osäkerhetsuppskattningar av olika material. Svårigheten i den modell som används är på vilket sätt faktorererna skall byggas in, t ex om en försämring för en katalysatorbil är ett visst antal gram per körd kilometer eller om det är en multiplikativ faktor. En annan svårighet är bristen på data för att skatta parametrarna i modellen. Stor osäkerhet föreligger till följd av variationer mellan fordon och svårigheter att bedöma laboratorieprovns representativitet. Ytterligare ett problem är att ett stort antal personbilar testas men få tunga fordon.

En tredje studie behandlar precisionen i använda emissionsfaktorer. Med hjälp av osäkerhetsuppskattningar har man jämfört olika fordonstyper och dess kväveoxid-utsläpp. Studien visar bl a att den uppskattade osäkerheten (+/- standardavvikelse) i

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

emissionsfaktorn för NO_x (olika typer av kväveoxider) är 20-30 procent för bussar, 30-40 procent för lätta lastbilar och 20-60 procent för katalysatorbil på landsväg.

Källförteckning

Avfall och återvinning i kommunal regi 1990; Na 28 SM 9201; SCB

Bengtsson, G; *Kvalitetsproblem i den regionala bränslestatistiken; 90-12-14; F/EPR; SCB*

25. Elvers, E; *Kvalitet i beräkningar av utsläpp till luft av kväveoxider från mobila källor - en beskrivning av projektets läge; 90-12-19; A/MI; SCB*

Sjödin, Å & Sjöberg, K; *Statistik över kväveoxidutsläpp från mobila källor i Sverige - Något om precisionen i använda emissionsfaktorer; 90-12-12; Institutet för vatten- och luftvårdsforskning*

Utsläpp till luft i Sverige 1990 av svaveldioxid, kväveoxid och koldioxid; Na 18 SM 9202; SCB

1.4.4 Bostads- och Fastighetsstatistik

Löpande produkter som ingår i Bostads- och Fastighetsstatistiken och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

- * Bostadsbyggnadsstatistik (TU; PE)
- * Låneobjektstatistik (TU, UU; PE)
- * Hyresstatistik för nybyggda lägenheter (TU; PE)
- * Fastighetstaxeringsregistret (FTR) (TU; ER)
- * Allmän fastighetstaxering (TU; ER)
- * Fastighetsprisstatistik med fastighetsprisindex (TU; ER)
- * Statistik över ombyggnadskostnader för flerbostadshus med slutligt beslut om statligt bolån (TU; ER)
- * Register över låneansökningar för prel. beslut om statligt bostadslån (TU, UU; ER)
- * Moderniserings- och rivningsstatistik för flerbostadshus (TU; PE)
- * Statistik över nybyggnadskostnader för bostäder (TU, UU; ER, AM)
- * Energistatistik för lokaler (UU; PE, ER)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I SM för ovanstående produkter hittar man beskrivande kvalitetsavsnitt som översiktligt behandlar bortfall, mätfel samt fullständighet. I SM för bostadsbyggande 1991 diskuteras mätfel i form av felklassificering gällande husutformning pga ändrade planer under byggandets gång. I stället för att rapportera den verkliga utformningen rapporteras den tänkta utformningen. Ett annat problem är klassificeringen och gränsdragningen mellan lägenheter med kokvrå och lägenheter med kök.

I den kvartalsvisa statistiken över bostadsbyggande dras man med stora eftersläpningar i rapporteringen från kommunerna. Eftersläpningen för påbörjade och färdigställda lägenheter beräknas vara 17-18 procent både för modernisering och nybyggnad. Vid beräkningar av de preliminära resultaten räknas det rapporterade antalet upp i

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

motsvarande grad. Uppräkningsförfarandet löper risk att fungera mindre bra vid konjunkturväxlingar. Eftersläpningarna skapar jämförbarhetsproblem i bostadsbyggandet över tiden.

Produkthandbok finns för fastighetstaxeringsregistret. Handboken behandlar registrets konstruktion samt innehåll. Huvudavsnittet handlar om systemuppläggningsen för registret. Avsnitt finns därutöver om bl a grundläggande begrepp och definitioner. Något kvalitetsavsnitt finns inte i handboken.

I övrigt finns inga produkthandböcker för ovanstående produkter.

I "Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok" ges en viss bakgrundsinformation i samband med resultatredovisningen. Bakgrundsinformationen består bl a av omfattning, insamlingsmetod, bortfall och kvalitet för produkten.

Registerinformationsprogrammet DAISY ger bl a upplysningar om SCBs Taxeringsregister vad gäller undersökningsmetodik, kvalitet samt jämförbarhet.

Kvalitetsstudier

26. 1992 gjordes en studie avseende "Omläggning av administrativa rutiner för insamling av uppgifter vid försäljning/överlåtelse av lantbruksenheter". Som undersökningsmetod använde man sig bl a av matchning mellan inventeringsmaterialet och lagfartsregistret. Prisstatistiken över försålda lantbruksenheter bygger sedan 1979 på uppgifter om förvärv som prövats enligt jordförvärvslagen. När jordförvärvslagen ändrades 1 Juli 1991 upphörde lantbruksnämndernas inventeringar. Därmed försvann också dataunderlaget för statistiken. Effekter som uppstår på prisstatistiken när man övergår från statistik baserad på lantbruksnämndernas inventeringsblanketter till statistik baserad på uppgifter från lagfartsregistret är att de genomsnittliga köpeskillningarna nästan alltid är lägre i lagfarts materialet än i inventeringsmaterialet. Likaså noteras att taxeringsnivåerna i de allra flesta fall är högre i lagfarts materialet än i inventeringsmaterialet. Några orsaker till detta är att det skett färre antal köp i lagfarts materialet, tidsförskjutning samt att vissa köp inte ingår i lagfarts materialet. Skillnaderna mellan materialen skapar stora problem med jämförbarheten över tiden. Lagfarts materialet är inte jämförbart med inventeringsmaterialet. Prisstatistiken, särskilt köpeskillingskoefficienterna, används för att redovisa tidsserier som belyser prisutvecklingen. En ändring i dataunderlaget medför att ett tidsseriebrott uppstår.

Rapporten "Kvalitet i administrativa data; FASTPAK och TYPFAST" är avsedd att studera specifika problem som uppstår vid den direkta hanteringen av registerdata vars huvudsakliga användningsområde är ett annat än det som används inom SCB. Redovisningen avser fastighetstaxeringsregistret. Problem som tas upp är bl a bortfall, mätfel, ägarkategorikod, omaka poster vid samkörning och bearbetningsfel. Ett problem som regional statistiktjänst (REK) ofta stöter på vid samkörningar mellan olika register är att man får omaka fastighetsposter vid samma tidpunkt i t ex FTR och RTB. Orsakerna kan troligen vara flera men en är att pastorn vid registreringen inte alltid för befolkningen på aktuella fastighetsbeteckningar. För I/BEs befolkningsredovisning är detta inte något problem så länge man inte samkör befolkningen utan enbart redovisar befolkningsdata med hjälp av län-, kommun- och församlingskoderna. Ett annat problem vid samkörning med RTB är att fastigheterna i RTB kan vara delade för att ingå i olika valdistrikt. Varje fastighetsdel (med befolkning) får då ett unikt SCB-löpnummer. I FTR har däremot varje fastighet ett unikt SCB-löpnummer. Vid samkörning mellan FTR och RTB måste man redan vid löpnummersättningen av FTRs fastighetsbeteckningar beakta detta förhållande. Resultatet blir ändå att man enbart får

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

träff mellan befolkningen på en delfastighet med byggnadsbeståndet för hela fastigheten. Denna feltyp bedöms dock som relativt sällsynt.

Källförteckning

Bostadsbyggandet 1992: Nybyggnad och modernisering 1:a kvartalet 1992, Bo 14 SM 9202, SCB

Bostadsbyggandet 1991; Bo 20 SM 9201; SCB

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 1993; SOS; 1993; SCB

DAISY (Registerinformationsprogram); SCBs Taxeringsregister

Jönköping, U; *Fastighetsregistret, Beskrivning av FTR 1988-1993 för statistisk användning, Del 1 Konstruktion och innehåll*; 1993-09-15; A/BF; SCB

26. Elffors, C ; *Lagfartsuppgifter - omläggning av administrativa rutiner för insamling av uppgifter vid försäljning/överlåtelse av lantbruksenheter*; 92-04-30; A/BF; SCB

Låneobjektstatistik 1991; Bo 22 SM 9201; SCB

Sahlin, G & Qvist, J; *Kvalitet i administrativa data, FASTPAK och TYPFAST*; 90-06-18; S/REK och U/STM; SCB

1.5 Arbetsmarknads- och utbildningsstatistik

I översikten ingår, för AM-avdelningen, 36 produkter fördelat på sex olika program.

1.5.1 Skolstatistik

Löpande produkter i Skolstatistik:

* Grundskolan (TU; PE)	* Sär- och specialskola (TU; PE)
* Grundutbildning för vuxna (TU; ER)	* Sökande/Intagna till gymnasieskolan (TU; ER, IR, AM)
* Gymnasieskolans elever (TU; ER)	* Avgångna från gymnasieskolan (TU; ER, AM)
* Komvux (TU; AM)	* Folkhögskolans långa kurser (TU; PE)
* Hemspråkselever (TU; PE)	* Årskurs 9-registret (TU; ER, IR, AM)
* Skolregistret (TU; PE)	* Lärarregistret (TU; PE, ER, IR)
* Befolkningens utbildning (TU; ER, IR)	

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Extern register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I de statistiska meddelanden som presenteras för skolstatistiken finns ett litet kvalitetsavsnitt för lärarregistret. I övrigt saknas kvalitetsdokumentation av produkterna i SM. Information om uppgiftsinsamling och undersökningsmetod finns däremot för produkterna.

Produkthandbok finns för produkterna *Grundskola* och *Avgångna från gymnasieskolan*. Dessa produkthandböcker innehåller bl a avsnitt om insamlingsmetod, mätfel, bortfall och granskning. Det nämns bl a att fem procent av samtliga poster i produkten *avgångna från gymnasieskolan* 1989, innehöll ett eller flera uppgiftslämnarfel.

I bakgrundsfakta om vuxenutbildning 1992:4 redovisas bortfallet för högsta utbildningsnivå bland befolkning 18-64 år. För 22 av Sveriges kommuner är bortfallet för denna uppgift större eller lika med 10 procent.

Material från registerinformationsprogrammet DAISY ger en överblick av utbildningsregistret vad beträffar bl a undersökningsmetodik, kvalitet samt jämförbarhet.

Kvalitetsstudier

☞ 27. Riksrevisionsverket gjorde 1987 en ingående *granskning av informationskvaliteten i lärarregistret*. Rapporten grundar sig på lärarregisteruppgifter från grundskolan i tio kommuner åren 1986-1987. En kartläggning har gjorts av underlag och rutiner för framtagningen av de uppgifter som rapporterats till lärarregistret. Resultaten visar bl a på följande:

- * Uppgift om tjänstledighetens omfattning bland lärare, saknas för drygt 2 procent.
- * Felaktig uppgift om tjänstledighetens omfattning förekommer för 6,6 procent av lärarna, 1986.
- * 3,4 procent av lärarna har en felaktig tjänstebestämmelse.
- * Felaktig uppgift om tjänstledighetens omfattning förekommer i 35 procent av fallen bland de fasta lärarvikarierna, 1987.

☞ 28. 1987 gjordes en *jämförelse mellan AKU och utbildningsregistret*. Ett urval bestående av 12 538 personer drogs ifrån AKU och jämfördes mot uppgifterna i utbildningsregistret. Noterbart är att 14,7 procent har en lägre utbildningsnivå i registret jämfört med AKU. Motsvarande siffra för högre utbildningsnivå i registret är 9,7 procent. Nästan hälften av de ca sex procenten för vilka uppgift saknas om utbildning, är invandrare.

☞ 29. I en första del i en större evalveringsstudie avseende utbildningens inriktning och utbildningens nivå har en *jämförelse gjorts mellan uppgifter i utbildningsregistret och ett "sant band"*. I den här kontrollundersökningen fastställdes, för ett urval av individer, värden med hjälp av en mätmetod som ansågs säkrare än den som användes i FoB. För utbildningens inriktning kan man notera att **var 7:e individ är felklassificerad**. Vid en jämförelse av utbildningens nivå visar resultaten att **var 6:e individ är felklassificerad**. Det totala antalet individer uppgår enligt utbildningsregistret till ca 5 400 000.

Källförteckning

DAISY (Registerinformationsprogram); utbildningsregistret

☞ 27. *Informationskvalitet i lärarregistret*, Revisionsrapport; RRV; Dnr 1987:365

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

☛ 28. Larsson, B; *Kvalitetskontroll av registret befolkningens utbildning*; 87-12-21; I/UK; SCB

Produkthandbok för *Avgångna och avgångsbetyg från gymnasieskolan*; okt. 1990; I/UK; SCB

Produkthandbok för *Obligatoriska skolan, elever och klasser*; okt. 1990; I/UK; SCB

☛ 29. Rennermalm, M; *Evalvering av utbildningens inriktning och utbildningens nivå* (utkast); 93-11-03; AM/UTV; SCB

Utbildningens regionala fördelning 1991; Bakgrundsfakta om vuxenutbildning 92:4; SCB

1.5.2 Högskolestatistik

Löpande produkter i Högskolestatistik:

- * Forskarutbildning (TU; PE)
- * Siffror om högskolan
- * Personalstatistik för högskolan (TU; ER, IR)
- * Högskoleregistret (TU; ER)
- * Grundläggande högskoleutbildning, Innehåll: Registrerade, Examina; Regional statistik, Tillströmning, Social bakgrund och Genomströmning (TU; PE, ER)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

Det finns inga kvalitetsavsnitt i de SM som presenteras för högskolestatistik. Däremot finns det avsnitt om ofullständigheter i redovisningen, undersökningsmetod och uppgiftsinsamling.

Produkthandbok finns för personalstatistik för högskolan. Här redovisas bl a produktionsförfarandet och den statistiska kvaliteten. Produkthandbok för utbildningsregistret är under utarbetning. För högskoleregistret finns det däremot ingen produkthandbok.

I bakgrundsfakta om högskolan 1991:6 ges en beskrivning av de mått som används i redovisning av studieresultat i grundläggande högskoleutbildning. Dessutom framställs hur insamlingen går till för poängproduktionen till centrala högskoleregistret.

I SM "Social bakgrund för nybörjare inom högskolan" finns ett avsnitt om bortfall. Uppgifterna om högskolestuderandes sociala bakgrund, för 85/86-90/91 hämtas främst från FoB 80 och även från FoB 70. I dessa FoBar var bortfallet i föräldrauppgifterna stora för de äldre barnen. Detta ger effekten att för hela gruppen högskolenybörjares sociala bakgrund 85/86-90/91, för nybörjare under 35 år, ligger bortfallet på 11-12 procent. Motsvarande bortfall för nybörjare mellan 25-30 år ligger på 20-30 procent. Vid redovisning av social bakgrund har man vid de senare redovisningarna övergått från klassificering med yrkes- och utbildningsfrågor till en klassificering som endast bygger på yrkes- och anställningsuppgifter. Detta innebär ett brott i tidsserierna och att uppgifterna om social bakgrund inte blir direkt jämförbara över tiden.

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

Kvalitetsstudier

☛ 30. Studien "Mätfel i FoU-statistiken för universitet och högskolor" är avsedd att skatta mätfelens egentliga storlek. Metoden man använde sig av var att återintervjuer genomfördes vid nio universitetsinstitutioner. Det konstateras att mätfelen studeras bäst med hjälp av ingående och detaljerade intervjuer med uppgiftslämnarna. Vid dessa intervjuer upptäcktes stora mätfel. Skattningar av FoU-andelen måste antagligen justeras upp med omkring tio procentenheter. Exempel på mätfel är att f d docenter i vissa fall har noterats under titeln högskolelektor, olika praxis vad gäller den tekniska och administrativa personalens uppgifter samt feltolkningar gällande de fall då den anställde arbetar vid två eller flera institutioner. Detta har visat sig medföra att forskningsandelen blir underskattad.

Källförteckning

Högskolan 85/86-90/91, *Grundutbildning: nybörjares sociala bakgrund*; U 20 SM 9202; SCB

Studieresultat i grundläggande högskoleutbildning, Beskrivning av olika resultatmått; Bakgrundsfakta om högskolan 91:6; SCB

Produkthandbok för personalstatistik för högskolan; 91-10-04; AM/H; SCB

☛ 30. van den Berg A, Carlqvist T och Pettersson H; *Mätfel i FoU-statistiken för universitet och högskolor - en förstudie*; Nov. 90; I/LEDN och I/ST

1.5.3 Regional arbetsmarknadsstatistik

Löpande produkter som ingår i Regional arbetsmarknadsstatistik och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

KU-baserad arbetsmarknadsstatistik:

- * Registret över kontrolluppgifter (TU; ER, IR)
- * Årlig lönesummestatistik från kontrolluppgifterna (TU; ER, IR)
- * Årlig regional sysselsättningsstatistik (ÅRSYS) (TU; ER, IR)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I SM "ÅRSYS 90" finns ett faktaavsnitt om undersökningen som bl a innehåller källmaterial, definitioner och avgränsningar, innehåll, kvalitet, jämförbarhet med annan statistik samt jämförelse mellan olika årgångar av ÅRSYS. I kvalitetsdelen nämns att svårigheter föreligger i att placera de sysselsatta på rätt arbetsställe. Ett annat problem är att branschredovisningen störs av att ett antal personer inte kunnat placeras på rätt näringsgren. Antal förvärvsarbetande med okänt arbetsställe var ca 162 000 personer 1990 och för okänd näringsgren var siffran ca 156 000 personer.

1987 gjordes en sammanställning över den regionala arbetsmarknadsstatistiken. Här redovisas företagsbaserad -, individbaserad - samt administrativt baserad statistik. En översiktlig presentation görs för statistiken med delavsnitt om undersökningsmetod, variabelinnehåll samt regional redovisning.

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

I "Bakgrundsfakta från arbetsmarknadsstatistiken 1988:9" presenteras statistiken från kontrolluppgifterna. Skriften innehåller information om SCBs tillgång till KU, uppbyggnaden av KU-registren, KU-registrets kvalitet och täckning, statistik-utnyttjandet i nuläget samt framtida användningsmöjligheter. Ett problem som nämns är att de kontrolluppgifter som kommer in efter vecka 24, under taxeringsåret, registreras on-line direkt in i det centrala skatteregistret. Dessa data kan man endast komma åt genom att göra ett uttag av samtliga KU ur det centrala registret. Ett sådant uttag kan SCB endast få i december månad, vilket är alltför sent för statistiken.

I "Bakgrundsmaterial från arbetsmarknadsstatistiken 1988:7" ges en redogörelse för ÅRSYS 85. Skriften innehåller bl a avsnitt om framställning av ÅRSYS, kvalitetsaspekter, användning, definitioner och begrepp. Skriften kan ses som en typ av produkthandbok. Kvalitetsproblemen i ÅRSYS är i första hand en följd av brister i ÅRSYS källmaterial. Arbetsställesnummer på kontrolluppgiften är t ex mycket bristfällig. Detta påverkar möjligheterna att placera de anställda vid flerarbetsställe-företag på rätt arbetsställe. Det leder i sin tur till brister i redovisningen av de sysselsatta efter arbetsplatsens belägenhet.

Tidsangivelserna på kontrolluppgiften håller låg kvalitet och påverkar möjligheten att "fånga in" dem som varit anställda. En annan brist är att sociala kontrolluppgifter (KUS) används för att bedöma om anställda som varit frånvarande från arbete ska klassas som "tillfälligt frånvarande". KUS saknar tidsmarkering och ligger kvalitetsmässigt i paritet med kontrolluppgifter från arbetsgivare där uppgift om anställningstidens längd saknas. Inom SCB har det visat sig att både SCBs taxeringsband och CFAR har brister som källa för ÅRSYS.

Material från registerinformationsprogrammet DAISY ger en överblick av ÅRSYS och Kontrolluppgiftsregistret vad beträffar bl a undersökningsmetodik, kvalitet samt jämförbarhet.

Kvalitetsstudier

☞ 31. Rapporten "Översynsarbetet i ÅRSYS - Ny sysselsättningsavgränsning" beskriver problematiken kring de stora skillnader som föreligger mellan AKU och ÅRSYS vad gäller antal sysselsatta. För att försäkra sig om att sysselsättningsdefinitionen i ÅRSYS inte skall förändras över tiden på ett okontrollerat sätt görs en ansats till att hitta en ny metod för att avgränsa sysselsättningen i ÅRSYS. Genom en diskriminantanalys har man klassificerat individer med hjälp av KU i någon av kategorierna sysselsatt resp ej sysselsatt. En kontroll av samband mellan olika variabler har sedan gjorts för att "hitta" en ny avgränsning. Proven visar att den nya avgränsningsmetodiken skulle medföra att antalet sysselsatta sjunker med 1-2 procent i ÅRSYS. Det är främst personer i åldern 16-19 år och 65- som svarar för de största minskningarna.

☞ 32. 1991 gjordes en *kvalitetsdeklaration av ÅRSYS*. Stora delar av skriften grundar sig på resultat från evalveringarna av ÅRSYS 1985 och 1986. Evalveringarna genomfördes med hjälp av ett tillägg i AKU som sedan jämförts mot siffrorna i ÅRSYS. Skriften innehåller bl a avsnitt om:

* Felkällor i ÅRSYS

Innehåller information om täckningsfel, bortfall, mät- och bearbetningsfel samt kvalitet i de register ÅRSYS använder sig av. Problem föreligger i CFAR vad gäller definition av arbetsställe. Ett annat mätproblem i CFAR är näringsgrensklassningen som görs både på arbetsställesnivå och företagsnivå. Ett tredje problem berör svårigheten i att få rätt uppgift om belägenhetsadress.

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

* Evalveringar av ÅRSYS

I en bilaga ges information i form av tabeller från evalveringarna av ÅRSYS 1985 och 1986. Resultaten visar att bruttofelet för sysselsatta var 10 procent i ÅRSYS 1985 och 8,5 procent i ÅRSYS 1986. Bruttofelet för gruppen ej sysselsatta var nästan 40 procent 1986 och 23 procent 1985. Denna skillnad beror på att evalveringen av ÅRSYS 85 även omfattade gruppen 65-74 år.

* Kvaliteten på viktiga variabler i ÅRSYS

Här diskuteras sysselsättningsstatus, tidsmarkering, arbetsställe och näringsgrensklassning. Som ex kan nämnas att antalet personer som av okänd anledning ej kan placeras på ett arbetsställe är för 1986 ca 218 000 personer och för 1987 ca 194 000 personer.

* Företagare och jordbrukare i ÅRSYS

Innehåller bl a upplysningar om över- resp. undertäckning. Övertäckning kan antas bero på att en person säljer eller avvecklar sitt företag eller att företaget ombildas till aktiebolag. Övertäckningen beräknas till ca 20 000 personer. Undertäckningen beräknas till ca 23 500 personer.

☞ 33. Ett projekt kallat "*Arbetsställens och företags demografi*" genomfördes under 1992. Företag och arbetsställen identifieras i CFAR med organisationsnummer resp. CFAR-nummer. Identiteterna kan ändras av flera olika skäl och saknar den stabilitet som krävs vid studier av förändringar i företagsstatistiken. Ett syfte med projektet var att undersöka när nytillkomna registernummer motsvarar nytillkomna företag resp arbetsställen. Metoden man använde sig av var att matchningar gjordes mellan registren ÅRSYS (CFAR), ORGIN-registren (organisationsregister) samt ASTIN-registren (arbetsställeregister). Det framgår av rapporten att ca 79 000 organisationsnummer tillkom mellan 1989 och 1990. I 64 procent av fallen var det fråga om helt nyetablerade arbetsställen. Övriga 36 procent beror på CFAR-nummerbyte, "avknoppning" från befintliga arbetsställen samt sammanslagningar. Ca 76 000 organisationsnummer upphörde under samma period. I 75 procent av fallen var det fråga om helt nedlagda arbetsställen. Övriga 25 procent beror på CFAR-nummerbyte, "avknoppning" från befintliga företag samt arbetsplatskoncentrationer.

1988 gjordes en studie om kvalitetsbrister i ÅRSYS 85. Rapporten tar bl a upp osäkerhet i delområdesredovisningen samt osäkra redovisningsgrupper. Det nämns att i ÅRSYS 85 saknar 567 000 förvärvsarbetande ordentlig arbetsställeinformation beroende på att arbetsställenummer för fasta arbetsplatser saknas på kontrolluppgiften eller att angivna organisationsnummer inte finns i CFAR. Antalet motsvarar ca 13 procent av samtliga förvärvsarbetande. Vad gäller delområden saknar 18 procent av arbetsplatserna delområdeskod i CFAR.

Källförteckning

Bodin, J; *Kvalitetsbrister i ÅRSYS 85*; 1988-02-25; S/REK; SCB

☞ 32. Carlsson, F; *Kvalitetsdeklaration av den årliga regionala sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS)*, Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1991:1; AM/RA; SCB

DAISY (Registerinformationsprogram); ÅRSYS, Kontrolluppgiftsregistret

Regional arbetsmarknadsstatistik; Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 87:3; AM; SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

Sävenborg, J & Björklund, H; *Statistik från kontrolluppgifter*; Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1988:9; AM; SCB

☛ 33. Tegsjö, B; *Rapport från projektet "Arbetsställens och företags demografi"*; 1992-07-08; AM/RA; SCB

Tegsjö, B & Wiberg, A; *Årlig Regional Sysselsättningsstatistik (ÅRSYS), Ny sysselsättningsstatistik från SCB*, Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken; 1988:7; AM/AKU; SCB

☛ 31. Tegsjö, B m fl; *Översynsarbetet i ÅRSYS - Ny sysselsättningsavgränsning*; 93-11-23; AM/RA; SCB

ÅRSYS 90; AM 60 SM 9201; SCB

1.5.4 Löne- och Sysselsättningsstatistik, Privat

Löpande produkter som ingår i Löne- och sysselsättningsstatistik, privat sektor, och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

Årlig lönestatistik privat sektor

- * Lönestatistik för arbetare inom privat sektor (TU, UU; PE, ER)
- * Lönestatistik för tjänstemän inom privat sektor (TU, UU; PE, ER)
- * Korsregister mellan CFAR och SAFs m fl organisationers register över delägare/medlemsföretag (TU; ER)
- * Korttidsstatistik över lönesummor, preliminär A-skatt mm från skatteadministrativa uppbördsdeklarationer (TU; ER)
- * Kortperiodisk sysselsättningsstatistik för privat sektor (UU; PE)

Kortperiodisk lönestatistik för privat sektor

- * Månadsstatistik (UU; PE)
- * Kvartalsstatistik (UU; PE)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I de SM som redovisar ovanstående produkter finns det mindre förklarande kvalitetsavsnitt som bl a berör tillförlitlighet, täckning, bortfall, jämförbarhet och mätfel. För löner preliminär A-skatt mm nämns undertäckningen som ett förekommande problem beroende på att kontrolluppgifter kommer in sent till skattemyndigheterna samt att arbetsgivaren inte fullgjort sin uppgiftsskyldighet. I månads- och kvartalsstatistiken finns bl a en bortfallsredovisning som tar upp det ovägda resp. storleksvägda bortfallet.

Några produkthandböcker finns inte inom löne- och sysselsättningsstatistik, privat sektor.

I "Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1991:2" ges en beskrivning av lönestatistiken. Skriften redovisar innehåll, produktionsförfarande samt kvalitet för sex olika huvudarbetsområden (arbetare inom privat sektor och tjänstemän inom privat

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Extern register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Intern register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

sektor) och kan betraktas som en typ av produkthandbok. Kvalitetsavsnitten innehåller delavsnitt om variablerna, redovisningarna, jämförbarhet över tiden, jämförbarhet med annan statistik samt publicering. Jämförelser av lönenivåer är svåra att göra inom den privata sektorn mellan arbetare och tjänstemän. Lönebegreppen skiljer sig åt både vad gäller de löneelement som mäts och redovisas och vad gäller den tidsperiod som de genomsnittliga löneelementen har. Dessutom hänför sig löneelementen till olika mätperioder. Om man granskar de olika grenarna inom lönestatistik för 1988 och dess jämförbarhet över tiden kan man bl a se på följande förändringar:

- * För arbetare inom privat sektor så räknas helglönen under andra kvartalet om till tio dagar, vilket är genomsnittet under en period av 28 år. För butikspersonal gäller 11,47 helgdagar per år. Tidigare skedde omräkning till resp. års antal
- * För statsanställda inom grundskolor och gymnasieskolor så tillkommer 2 100 lärare som tidigare utgjort ett bortfall.
- * För primärkommunalt anställda och landstingsanställda börjar SCBs definition av tjänstlediga att användas:
 - Anställda vars utbetalda lön i Mars är mindre än tio kronor.
 - Anställda vars utbetalda lön i Mars är mindre eller lika stor som eventuella lönetillägg.

Material från registerinformationsprogrammet DAISY ger en överblick av uppbörsregistret vad beträffar bl a undersökningsmetodik, kvalitet samt jämförbarhet.

Kvalitetsstudier

☞ 34. I skriften "*Statistik från UBD*" ges bl a information kring definitioner och begrepp, källmaterial, framställning, resultatens tillförlitlighet samt tidsserier från UBD. I avsnittet om resultatens tillförlitlighet så har en jämförelse gjorts mellan UBD och KU. Resultaten visar på god överensstämmelse mellan de båda uppgiftskällorna. Lönesummor från UBD och KU 1988, fördelade över bransch inom icke offentlig sektor, visar en skillnad på 1,5 procent.

☞ 35. En *utvärdering av bearbetningarna i UBD* gjordes 1987. Utvärderingen diskuterar bl a undertäckningsfel, redovisningsfel och registreringsfel. Jämförelser görs mellan UBD och KU med avseende på prel A-skatt och avgiftspliktig bruttoersättning. En jämförelse görs även mellan UBD och AM/SLs urvalsundersökningar vad gäller lönesummor. Resultaten visar att för prel A-skatt är skillnaderna mellan KU och UBD 4,7 procent för statliga myndigheter och 6,4 procent för ideella föreningar, stiftelser. Den totala skillnaden 1986 är 1,9 procent. Vad gäller den avgiftspliktiga bruttoersättningen är skillnaderna mellan UBD och KU 7,7 procent för företagssektorn och 23,2 procent för den offentliga sektorn. Orsaken till denna stora differens är att statliga myndigheters lönesummor inte ingår i UBD-systemet. Den totala skillnaden för 1986 är 7,4 procent.

Källförteckning

DAISY (Registerinformationsprogram); Uppbörsregistret

Den årliga lönestatistiken, privat och offentlig sektor; Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1991:2; AM; SCB.

☞ 35. Lundqvist, P; *Utvärdering av bearbetningar av uppbörsdeklarationer 1985-1986*; 87-06-26; AM/SL; SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

Löner för tjänstemän inom privat sektor 1991; Am 62 SM 9201; SCB

Löner och sysselsättning för arbetare inom industri under Januari 1992; AM20 SM 9204; SCB

Löner, preliminär A-skatt mm; Am 31 SM 9201; SCB

☛ 34. Engström, P & Lundqvist, P; *Statistik från uppbördsdeklarationer; Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1989:5; AM; SCB*

1.5.5 Löne- och Sysselsättningsstatistik, Offentlig

Löpande produkter som ingår i Löne- och sysselsättningsstatistik, offentlig sektor, och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

- * Statsanställda (TU; PE, IR, ER)
- * Landstingspersonal (TU, AM)
- * Primärkommunal personal (TU; AM)
- * Kyrkokommunal personal (TU; ER)
- * Kortperiodisk lönestat. inom landstingen (TU; ER)
- * Kortperiodisk lönestat. inom borgerliga kommuner (TU; ER)
- * Sysselsättnings- och lönestatistik för personal inom statliga sektorn, kvartalsvis (TU; PE, ER)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

Kvalitetsredovisningen är ringa, för ovanstående produkter, i SM och serien "Löner och sysselsättning". Den mest utförliga kvalitetsredovisningen ges för produkten landstingspersonal. Här nämns bl a att övertäckningen beräknas inbegripa ca 1 350 sysselsatta.

Några produkthandböcker finns inte inom löne- och sysselsättningsstatistik, offentlig sektor.

I "Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1991:2" ges en beskrivning av lönestatistiken. Skriften redovisar innehåll, produktionsförfarande samt kvalitet för sex olika huvudarbetsområden (statsanställda m fl, primärkommunalt anställda, kyrkokommunalt anställda samt landstingsanställda) och kan betraktas som en typ av produkthandbok.

I skriften "Löner i Sverige 90-91" behandlas bl a jämförelseproblem med avseende på löner. För arbetare i den privata sektorn saknas särredovisning av ob-tillägget. De lönevärden som redovisas anger alltså både skift- och ob-tillägg. Huvudmannaskapet ändrades för lärare och skollära i grund- och gymnasieskola fr o m 1991. Detta innebar att nämnda grupp överfördes från statistik över statsanställda till statistik över primärkommuner och landsting. Denna grupp omfattar ca 140 000 personer och har en lönenivå och lönestruktur som avviker från övriga anställda i primärkommuner och landsting. För att underlätta jämförelser över tiden för denna grupp har vissa fiktiva förändringstal beräknats (ej landstingsanställda). T o m 1990 redovisades lärarnas lön

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

för tilläggstimmar som ett arbetstidsberoende tillägg. Från och med 1991 har detta behandlats som övertid och ingår således inte i lön B. För att förbättra jämförbarheten över tiden har därför övertidsersättningen för lärare adderats till lön B innan förändringstalen beräknades. Detta har kunnat göras med antagandet att lärare inte har någon annan typ av övertidsersättning.

1989 kom boken "Arbetsmarknaden i siffror 1970-1989". Den presenterar arbetsmarknadsstatistiken och de bakomliggande data som statistiken grundar sig på, under nämnda period. Ett kvalitetsavsnitt redogör för jämförbarheten mellan olika källor samt kvalitet och jämförbarhet över tiden. Det nämns bl a att den kvalitetshöjning som skett mellan åren ger jämförbarhetsproblem vad gäller näringsgrensfördelningen.

Kvalitetsstudier

☞ 36. 1993 gjordes en *evalvering av granskningsprocessen för statistiken över statsanställda*. Tillvägagångssättet för evalveringen var att man använde sig av två stycken granskningsmått samt en mätfelstypsstudie. Man utgår från en ursprungsfil/ogranskad och en slutfil/färdiggranskad och ser hur många objekt som har rättade/ändrade variabelvärden från en ursprungsfil till slutfil.

Första granskningsmålet är sorterat efter de största differensernas absolutbelopp som andel av den totala differensen enligt absolutbelopp. Det andra måttet jämför differenserna med skattningen. Mätfelstypsstudien omfattade ett systematiskt urval av 1 950 individposter. Här undersöks olika feltyper genom procentuella fördelningar i det ogranškade kontra granskade materialet.

Slutsatser som dras av evalveringen är att ingen gransknings-rationaliserings-potential kan upptäckas för affärsverk. För resterande del av populationen (63%) finns det en kraftig gransknings-rationaliserings-potential. För mätfelstypsstudien dras slutsatsen att det skall läggas ner komparativt mindre resursinsats för huvudvariabeln månadslön och komparativt större resursinsats för redovisningsgruppsvariablerna. Sammanfattningsvis konstateras att granskningsprocessens resursinsats kan rationaliseras stort med bibehållen estimatkvalitet

Källförteckning

Arbetsmarknaden i siffror 1970-1988; SOS; 1989; SCB

Den årliga lönestatistiken, privat och offentlig sektor; Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1991:2; AM; SCB.

☞ 36. Garås, T; *Evalvering av granskningsprocessen för statistiken över statsanställda* (AM/LSO); 93-09-20; AM/STM; SCB

Landstingspersonal 1991; Am 51 SM 9202; SCB

Löner i Sverige 90-91; 1993; SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

1.5.6 Arbetsmiljöstatistik

Löpande produkt som ingår i Arbetsmiljöstatistiken och som helt eller delvis använder sig av administrativa data på och/eller utanför SCB:

* Arbetsskadestatistik (TU; ER, AM)

Produkthandböcker och kvalitetsdeklarationer

I SM "Arbetsskador 91" finns ett kortfattat kvalitetsavsnitt.

I skriften "Arbetssjukdomar och arbetsolyckor 1991" ges en kvalitetsredovisning innehållande bortfall, uppgifternas kvalitet på anmälan samt tillförlitligheten i kodning och uppdatering. Vad gäller bortfallet så refereras till en jämförelse mellan ISA och arbetsolycksfall med sjukskrivning som registrerats vid besök på någon av kommunens vårdcentraler eller akutmottagningar under året 83-10-01--84-09-30, gjord av Motala kommun. Det visade sig att 92 procent av arbetsolycksfallen återfanns i ISA. Kontrollkodning av slumpmässigt utvalda arbetsolycksfall och arbetssjukdomsfall har visat en god tillförlitlighet i kodningen av flertalet variabler. För variabeln "Yrke" är dock avvikelsen ca 16 procent. Den mest påtagliga förväxlingen av yrke inträffar inom gruppen tillverkningsarbete och berör främst järnbruks-, metall och träarbetare. För variabeln "Huvudsaklig händelse" är avvikelsen ca 11 procent. Felen hittas främst i förväxlingar mellan gruppernas kontakt med rörliga föremål och träffad av flygande föremål. Kategorin hanteringsolyckor förväxlas också ofta med andra typer av olyckor. Ytterligare en variabel med hög avvikelseprocent är "Huvudsaklig yttre faktor".

Några produkthandböcker finns inte inom arbetsmiljöstatistiken.

Kvalitetsstudier

En avhandling som ingår i serien URVAL handlar om "Att utveckla Sociala indikatorer". Skriften innehåller bl a avsnitt om problem med arbetsmiljöstatistiken och test av fysiska och psykosociala arbetsmiljöfrågor. I kapitlet om problem med arbetsmiljöstatistiken nämns att för registret över sjukdomsvårdande saknas uppgifter om hur många som totalt har olika sjukdomar. Många sjukdomar behandlas överhuvudtaget inte på sjukhus. Personer med många andra sjukdomar vårdas ibland på sjukhus och ibland inom öppenvården. Huruvida de kommer med i statistiken är beroende av en mängd enskilda förhållanden.

37. Under 1993 genomfördes en *jämförande studie avseende mellan ISA och SCBs undersökning om arbetsorsakade besvär*. Tillvägagångssättet för jämförelsen var att man lade till ett antal frågor om arbetsorsakade besvär till AKU, där resultaten sedan jämfördes mot ISA. ISA är ett informationssystem om arbetsskador som ombesörjs av Arbetskyddsstyrelsen och som årligen presenterar statistik om arbetsolyckor och arbetssjukdomar. Några exempel ur resultatfloran är att 16,2 procent fler personer har angivits arbetsorsakade besvär i AKU-tillägget än personer med åtminstone en registrerad arbetsskada i ISA under de senaste 12 månaderna, räknat från mät månaden i AKU-tillägget. Nästan 27 procent av de som har varit sjukskrivna i Besvär/EJ skadagruppen har angivit att de har gjort arbetsskadeanmälan, trots att de alltså inte har någon arbetsskada registrerad i ISA.

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993

Källförteckning

Arbetssjukdomar och arbetsolyckor 1991; SOS; 1993; SCB

☛ 37. Lindell, K & Mirza, H; *Jämförande studie av ISA och SCBs undersökning om arbetsorsakade besvär* (Utkast); 93-12-06; AM/UTV; SCB

Wikman, A; *Att utveckla sociala indikatorer, en surveyansats belyst med exemplet arbetsmiljö*; Urval nr 21; SCB

Förkortningar: TU = Totalundersökning
ER = Externt register
PE = Postenkät

UU = Urvalsundersökning
IR = Internt register
AM = Annan metod

Källa: Produkt- och projektbeskrivningar 1990/1991 & 1992/1993